

MAGYAR LAPOK

X. évfolyam, 106 (2668) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, — 1941 május 10

A MAGYAR IMPERÁTOR

Írta: PAKOCS KÁROLY

Minden népnek vannak hősei, akik más népek hőseitől különböznek. Egyéniségük vállal kiemelkedik ugyan a nép tömegéből és mégis a népet fejezik ki. Bennük magasztosul fel a nép, amely magából őket kitermelte.

A magyar népnek sok hőse van. Kicsinységünk mellett sem vagyunk utolsók Európa népei között: bármilyen szemszögből gondoljuk is el a hősiességet. Hősöket adtunk a hadtörténelemnek. Hősöket adtunk a művelődésnek és adtunk hősöket a hitnek is. Ha majd előkerülnek kolostoraink rendezés alatt levő könyvtárából és levéltárából a hittörténelmi emlékek, akkor fogjuk látni, hogy szent Gellért vértanú püspöknek vértanúságot szenvedő magyar társaitól kezdve a hitújítás viharában százával vértanúhalált szenvedettek át a mexikói katolikus-üldözésben vértanúhalált halt Varga-fiukig magyar vér is öntözte az Istenfia áldott keresztjét.

Ez a hősiesség azonban közös mindenegyéb nép hősiességével: nem különleges magyar színű hősiesség.

A katolikus hit millió-számra virágozta ki magából a hit hőseit. Indiától Skandináviáig, Szent István szerpaptól a spanyol borzalmak legújabb vértanújág megszámíthatatlan hit-hős tedeuma zeng a Golgota vértanú Istene előtt. Az első fölrobbant gőzkazántól kezdve a repülési kísérletekig sok nemzet adott hőst a művelődésnek s ez a hősiesség fokozta emelt és a magyarságban elálatlanosodott lovagiasság.

A katolikus középkor a lovagiasság gyönyörű példával gazdagította az emberiség történelmét. Bouillon Gottfrid, Thüringiai Lajos. IX. Szent Lajos király tűzbehozó eszményei a megszentelt nemes keresztény lovagiasságnak: de az ő lovagiasságuk nem népük jellegének kidomborodása, hanem a kegyelem és vele párosult katolikus szabadakarat együttműködésének ritka gyöngye volt. Az a lovagiasság, amelyet a történelem magyar népe ragyogtatott meg a nagyvilág előtt: páratlan a maga nemében. Hogy egész nép öntestével feküdjék a többi keresztény nép művelődésének, államéletének és kereszténységének védelméül a Kelet felől áradt pogányság (tatárhullám, törökhullám, bolsevizmushullám) elé: ezt csak a magyar tette meg idáig.

S ennek az önfeláldozó, a maga vérével és fennmaradásával szinte gyermekien nem törődő lovagiasságának történelmi eszményképe volt szá-

zadokon át a magyar és égboltozatra világitó csóvája: Szent László király, a magyar Imperátor.

Ezt nem magyar legendák hagyták apáról-fiúra.

Ezt hagyományunk szerint Európa fejedelmei állapították meg lelken-dezve akkor, amikor Európának Ázsia ellen vezetendő keresztes hadjáratára vezérré választották meg őt.

A lovagi Nyugat a nemrég melléje került keleti nép vérében érezte meg a katolikus hittel megszentelt Vezérét a lovagiasságban.

Aki valamennyire ismeri Szent László király történelmi alakját és összeveti a minden korszak eszményét fölmúló keresztény lovagi eszménnyel: ámulva állapítja meg, mennyire egy kiteljesedett magyar lélek a lovagi lelkülettel és mennyire különleges lovagi jellem Szent László király.

A lovagot a többi ember fölé a mindenség Urával szemben való föltétlen meghódolás, a női eszmény csodálata és a gyöngék védelmére való készség emelte.

Szent László király — kevesen tudják — jelenésem szent volt: Istennel a misztikus szenteket jellemző bensőségben élt. Abban a mozgalmas században, amely a kormányzat terén is, a belső és külső ellenségek ellen való állandó készenlétben is lekötötte hatalmas lelki erőit: mindig talált időt magának, hogy Istennek egyedülletben vitassa meg teendőit, őrizze és nevelje önmagát, figyelje és vezesse népét a szent katolikus hit mélységeiben, szilárdítsa a pogányságból átvelelődt magyar lelket az időnkint feltörő lelki gyarlóságok ellen. Kolostorok és búcsújáráshelyek, nemzeti szentélyek imádságos levegőjében nevelte magyaráját lelkiségre, Istennel való szent és feltétlen megadásra, az engedelmesség gyönyörű középkori és katolikus erényére. Érezte ugyanis, hogy csak az a magyarlélek állhat őrt a magyar határokon és engedelmeskedhetik készséggel a népéért agógó és népét felvirágoztatni akaró királyi parancsnak, amely egész életét a katolikus hit, a szerzetesi eszményhez hasonló engedelmesség irányába tudja beállítani...

Szent László király csodálatos előrelátással és lélekismerettel állította a magyarság elé a női eszmény keresztény alakját is.

Ez sajátosan szép katolikus, a középkor keménységét, harcias zordságát ínyben fűrdető jelenség.

A nő két csodálatraméltó vonást hordoz a történelmen keresztül, melyekkel a férfiu lovagi hódolatát önkéntelenül kiváltja maga iránt: az anyaságot és a szüzességet. Ebben a

kettőben eszményül meg a törekény nő s ebben a kettős nagyságban lehet naggyá a nép és birodalom az ország. Ha valahol nem tisztelik a szüzeket: ott sárba sodródik az anyaság is. Különös történelmi jelenség, hogy minél több valamely népben a tisztalelkű szűz, annál több az édesanya és virágzóbb a család. Valahol a láthatatlanságban titkos összeköttetés van a drága édesanyaság és a gyöngyértkü szüzesség között.

Ezért minden nagy fejedelem, Szent László is, határtalan vonalozommal és szívjóssággal védte a kolostorokat, szemlélte a Krisztus-jegyeselek lelki utakon vonuló sorsát.

Ellenmondásnak látszik, pedig nem az: hanem csak misztérium, amelyet a választottak megéreznek és nemzetük életkérdése gyanánt tisztelnek.

A harmadik lovagi vonás, amellyel Szent László eszményül áll a magyarság előtt: a gyöngék védelmére való állandó készség.

Szent László király hatalmas természeti és erejű férfiú gyanánt ismerős az európai hagyományban. Az erős ember ösztöne, hogy erejét másokon bizonyítsa. Az erő természetszerűleg elnyomni, érvényesülni a porondon egyedülmaradni szeret. Pedig Isten az erőt önvédelemre és a gyengék védelmére adta.

Ahhoz, hogy a férfiú ereje tudatában ne törjön a gyengék felett való uralomra: keresztény lelkiség, katolikus mélység kell. Ezt az eszményt Szent László király maradéktalanul megvalósította.

A magyar Imperátor sohasem kezdett háborút. Ha mégis háboruzott: azért tette, mert megtámadták őt, vagy a gyengét, aki védelmére szorult.

Ez a nagy magyar férfi, a Kelet hatalmas lovagja, csatabárdjával nem hasított szét idegen országokat, hanem csak a magyar határokat védte, a magyar nőket és családokat oltalmazta; őrt-állott a belülről kifelé való természetes néplejlődés fölött: A béke fejedelme volt.

Az embervért annyira tisztelte, hogy még ellenségeivel is inkább békés uton szerette elintézni, vagy legalábbis a legkevesebb véraldozattal a nemzet függő kérdéseit. Párviadalt ajánl fel a kún Ákos vezérnek, csak hogy kimélje a magyar nép véréit. Mintha érezte volna messzejövöbe kémlelő lelke, mennyi magyar vérnek kell előmlenie a Kárpátok medencéjében addig, amíg megfizeti a honfoglalásban megszerzett Duna-Tiszamentét.

Nagyvárad huszonkét év után eljuthatott újra a naphoz, hogy a leglovagibb magyar és európai Királynak

eszményét szabadon állíthatja a nagy időkben sodródó egyházmegye, a történelmi hivatására Istentől újra felszólított magyar nép elé.

Drága hivatás!

A katolicizmus ereje mentette meg Magyarországot a félhold borzalmas uralmától s ebben a hazamentésben 250 évvel ezelőtt Nagyvárad visszalért püspöke, a tönkrement város talpraállításához a lelkiség dűzzadó erőivel fogott hozzá, s eszményül maga előtt a lovagi Magyar hordozta, aki lelkével 17 katolikus családban őrizte az országotújító szent magyar titket.

Ma nem városromokon, hanem lelki romokon kell újjáépülnie Szent László városának és Magyarországnak.

A keresztény középkor magyarja ma fehér holló gyanánt röpdös az idegen eszmékkel terhelt magyarság vadonában.

Az Istennek való feltétlen megadás, édes meghódolás lelkét aligha mondhatnók a mai magyar nemzeti erényének.

Az édesanyaság és a tiszta hajadonság áhítatos elismerése és megbecsülése aligha mondható az érzékiség undok vonzó-körében botladozó magyar ifjúság jellemvonásának.

A gyöngék-védelmére való készség sem eszménye a mai korfordulónak...

A szatmári székesegyház homlokzatát a román uralom vége-felég két szobor ékesítette: Szent István király és a Szent Lászlóé. Egy minden keresztényi érzésből kivetkőzött vármegyei prefektus néhány román társával összetörte a két szobrot: a jogaras Szent István királyt és a csatabárdos Szent Lászlót. Okölbe szorult a kezünk e vandal tett láttán. Éreztük, hogy az a kőcsatabárd lesújt egyszer a román prefektusra és román uralomra, úgy hogy beleszedül. De e szobor-összetörésem érzett fájdalomunk sokkalta elviselhetőbb annál a másik fájdalomnál, amelyet Szent László király eszményének a magyar ifjúság lelkében való szétzúzása okoz.

Magyarok! Szent László városának katolikus ifjai! Kérdést mond nektek a magyar jövő: Hajlandók vagytok-e a lelkiség krisztusi mélységébe újra elmerülni? Hajlandók vagytok-e a szent anyaság és szent szüzesség eszményei előtt újra leborolni? Hajlandók vagytok-e a gyengéknek újra védelmére kelni?

Hajlandók vagytok-e újra lovagok lenni s a korfordulóhoz jutott édes magyar haza európai életének lendületet adni?

Hajlandók vagytok a magyar Imperátor széles válla mögé csatasorba állni?!

Amerika beavatkozása csak hetek, vagy napok kérdése

Üldözés jellegű intézkedések az amerikai német és olasz állampolgárok ellen. Több, mint kétezer német és olasz hajós van őrizetben amerikai kikötőkben

Feszült érdeklődéssel várja a világ Roosevelttel nyilatkozatát

Rómából jelentik: (MTI) A Messenger szombat reggeli számában washingtoni táviratot közöl, amely szerint Amerika beavatkozása immár csak hetek vagy napok kérdése. Az amerikai lapok vastagbetűs címekkel közlik az amerikai acéltermelés adatait. A hírverés szerint ez a háború a gépek háborúja, Amerika tehát minden bizonyossággal megnyerheti.

A Popolo di Roma az amerikai helyzettel kapcsolatban azt írja, hogy a Fehér Házból kiadott háborús hullám már az egész Egyesült Államokra kiterjed. A washingtoni zivajg elnyomja az elszigetelődés pártjának hangját. A háborús hírverés teljes erővel dolgozik, hogy meggyurja az amerikai közvéleményt. Az elnök diktatóriai politikája erősen befolyásolja a magát szabadnak hívó amerikai népet, amely a zsidók és a pénzarisztokraták kezében van.

Washingtonból jelentik: (NTI) Roosevelttel egészségi állapota javult, azonban kissé még gyenge és néhány napig ágyban kell maradnia. Az orvosok teljes nyugalmat rendeltek számára. Rooseveltnak május 14-én nagy beszédet kellene mondania a kis latin-amerikai államok pánamerikai értekezletén.

Az elnök beszéde elé nagy érdeklődéssel tekintenek, mert remélik, hogy a hajókisérlet kérdéséről és Washington további magatartásáról is nyilatkozni fog.

ROOSEVELT VILÁGHABORUT AKARI

Berlinből jelentik: A vezető német politikai és diplomáciai köröket különösen négy kérdés foglalkoztatja. Ez a négy kérdés a következő:

1. Amerika jelenlegi tárgyalásai az afrikai támaszpontok ügyében.
2. A tokiói német-orosz-japán megbeszélések.
3. Franciaország és Németország tárgyalásai.
4. Németországnak Szovjetországgal, illetve az északi államokkal olytatott diplomáciai művelete.

Berlini meggyőződés szerint mind a négy diplomáciai művelet egészen új fordulatot adhat a háborúnak. Berlini politikai körökben rámutatnak arra, hogy Berlin a maga álláspontját mindenestre azért akarja tisztázni, hogy minden félreértést elkerüljön Németország esetleges reakcióját illetően.

Berlinből jelentik: (Stefani) Berlin-

ben nagy érdeklődéssel fogadták az egyik török lapnak Roosevelttel szemben tett támadását és különösen azt a megállapítást, hogy Roosevelttel világháborút akar. A török közvélemény előtt az angol hírverés Németországot

területre éhes nemzetnek tüntette fel. A Berliner Börsenzeitung azt írja, hogy az ankarai kormány nyugalma lehetővé tette Törökországnak, hogy megőrizze elhatározó képességének függetlenségét.

Zárlatot rendeltek el a német Farben Industrie amerikai vagyonára

Washingtonból jelenti a Pest: Az amerikai kormány folytatja az üldözés jellegű intézkedéseket a német és olasz állampolgárok ellen. A legnagyobb feltűnést keltette a Farben Industrie amerikai vagyona ellen elrendelt zárlat. A hivatalos jelentés szerint a vállalatnak Amerikában elhelyezett tőkéjét, amerikai követeléseit és értékeit elővigyázatosságból vették zár alá. A vállalat minden fiókja és teányvállalata köteles az amerikai törvények szerint állományát a hatóságoknak bejelenteni. Az amerikai egészségügyi közli továbbá, hogy összesen 2024 német és olasz hajót helyeztek védőőrizet alá Amerika különböző kikötőiben.

Berlinből jelentik: A washingtoni

német követség tiltakozott az ellen, hogy lefoglalták német hajókat. Ezzel kapcsolatban közlik, hogy a hasonló okból tett német lépést Washingtonban visszautasították ugyan, de Berlin még nem tekint az ügyet elintézetnek, hanem visszatér rá. Hasonlóképpen gondolkoznak a külügyminiszteriumban a német újságírók és tengerészek letartóztatása ügyében, mert még mindig nem állnak rendelkezésre végleges jelentések ezekről az eseményekről és azok okairól, így még nem tudnak végleges ítéletet mondani.

Washingtonból jelentik: (NTI) Az American Peace Mobilization pénteken először rendezett tüntetést a Fehér Ház előtt a háborúba való beavatkozás ellen.

Az iraki hadügyminiszter ankarai tanácskozásai

Isztanbulból jelentik: (B. T.) A pénteki török minisztertanács után Saydam miniszterelnök és Szaradzoglu külügyminiszter fogadta az iraki hadügyminisztert. A megbeszélés hosszabb ideig tartott. A hadügyminiszter a megbeszélés után az iraki kormány nevében élénk tiltakozását fejezte ki az angol légi haderő gépeinek Bagdad elleni támadása miatt, mivel a bombák mohamedán mecseteket értek.

A zürichi Der Tag az iraki hadügyminiszter feltűnést keltett utjával kapcsolatban megállapítja, hogy a német sajtó egyelőre tartózkodó és csupán a hadügyminiszter Ankarába érkezését jelentette. Azokat a híreket, amelyek szerint Sankat hadügyminiszter és a török államférfiak tárgyalásiba német megbízottat is bevontak. — Berlinben határozottan cáfolják. Semmi sem vált ismertté azoknak a német-iraki tárgyalásoknak állásáról, amelyeknek célja a diplomáciai kap-

csolat felújítása. Ugy látszik azonban, hogy az iraki kormány ilyirányú kezdeményezése Berlinben kedvező fogadtatásra talált.

Isztanbulból jelentik: (Stefani) Az iraki külügyminiszter meglátogatta a külügyminiszteriumban Menemendzoglu tábornokot, aki államtitkárként működik.

Iraki hadijelentés: Nyugaton és délen a helyzet változatlan.

Beirutból jelentik: (NTI) Az iraki miniszterelnök a mecsetben tett látogatása után fogadta azokat a törzsfőnököket, akik politikája támogatására mentek Bagdadba. A palesztinai nagymufti felhívást intézett Jemenhez és felszólította a lakosságot az Angliával szembeni ellenállásra.

Beirutból jelentik: (NTI) Az iraki kormány a következő hivatalos jelentést adta ki:

A nyugati arcvonalon a helyzet változatlan. Az első héten lelőtt ellenséges gépek száma 49. Május 8-án felderítő repülőket végeztünk Sinelebbane és Habbaniya repülőtere felett. Reggel 3 óra 30-kor ellenséges gépek támadták Mossult. Az iraki légvédelmi tüzérség Makezoub közelében lelőtt egy ellenséges gépet. A gép vezetőjét foglyul ejtettük, a másik utas szénné égett. A déli arcvonalon sem változott a helyzet. Délben több ellenséges bombázó át-

Jo folyóirat
a zsinórúras!

363

számu
gömbvégű toll
íklék a papíron!

SCHULER JÓZSEF RT

repült Bagdad és néhány katonai tábor felett, de nem okozott kárt. Albrubanne külvárosa felett bombákat dobtak le. Iraki léghárító ütegek lelőttek egy ellenséges gépet.

Zürichből jelentik: (Bud. Tud.) Az iraki csapatok kiűritették Rudbah repülőterét. Rudbah az olajvezeték mellett van.

Életveszélyes merénylet traszjordánia emirje ellen.

Az Új Nemzedék beiruti jelentése szerint Transzjordánia uralkodóját, Abdulah emirt fia, Talal, több lövéssel életveszélyesen megsebesítette.

Beirutból jelentik: (NTI.) A bagdadi rádió felolvasott egy levelet, amelyet tíz arab törzsfőnök intézett az iraki miniszterelnökhöz. A levél

Méhészek

műlép, kaptár, pergető és egyéb szükségletüket a legolcsóbb áron beszerezhetik a „MEH” a Magyar Méhészek Értékesítő Szövetkezetének képviseleténél, Nagyváradi, Teleki utca 5 sz. Kérjen árjegyzéket és szaklapból mutatóvánszámot.

szerint a törzsfőnököknek eltökélt szándékuk, hogy népük legnagyobb ellensége ellen folytatják a harcot, amíg csak fel nem szabadították népüket.

A bagdadi rádió keresztül az iraki kormány kiáltványban szólította fel az arab népeket, hogy fogjanak össze a most megindult szabadságharcban.

Ankarából jelentik: (Reuter.) Az iráni nagykövetség a következő közleményt adta ki:

Egyes külföldi hírszolgálati irodák azt jelentették, hogy turistaként sok német érkezett Iránba. Hivatalos hely megállapítása szerint ezek a hírek nem helytállóak.

Tudósításunk folytatása a 3. ik oldalon

Divatszövetek,
legújabb sejmek, mosó-
árúk, vásznak, szőnyegek,
függönyök megérkeztek
Czillér Imre divat-
házába

Kat. körü „Mátyás” sörözőben
és az N. S. E. katolikus körü otthonában
minden este Nagyváradi legjobb jazz és cigányzenekara
Kozák Arpád primás vezetésével játszik.
Délelőttönként villásreggeli sörözéssel.
Vasárnap délen szórakoztató zene.
Olcsó konyha! Estenkent tanc! Legjobb borok!

Ha Amerika belép a háborúba, egész Európának védekeznie kell

Tudósításunk folytatása a 2-ik oldalról
Párizsból jelentik: (NTL.) De Bri-
non nagykövet amerikai újságírók
előtt kijelentette, hogyha Amerika
meg akarja szerezni Dakart, erő-
szakkal kellene fellépnie, mert Fran-
ciaországnak még mindig jelentékeny
hajóhada van.

Értesítették az amerikai kormányt,
hogy a jövőben francia hadihajók
fogják kísérni a kereskedelmi hajó-
kat, ha Anglia továbbra is lefoglalja
azokat a hajókat, amelyek élelmi-
szerrel látják el az anyaországot.
Darlan felhívta a vichyi amerikai
nagykövet figyelmét a helyzet kom-
olyságára.

Ha az Egyesült Államok belép a
háborúba, egész Európa közös
feladata lesz, hogy védekezzen.

Darlan ismét Párizsba utazott.

Vichyből jelentik: (NST.) Jól ér-
tesült körökben minden tartózkodás
ellenére úgy tudják, hogy Darlan
pénteken ismét Párizsba utazott.
Vichyben nagy reményeket fűznek a
tárgyalásokhoz. Rámutatnak arra,
hogy német részről nagyban hozzá-
járultak a kölcsönös megértéshez.
Ennek ellenére Vichyben nem his-
zik, hogy az idő már megérett volna
a meszemenő megértésre, annál is
inkább, mert Laval személyével kap-
csolatban bizonyos illetékes körök-
ben továbbra is tartózkodó magatartá-
st tanúsítanak. A német-francia
viszony egyelőre továbbra is a fejlő-
dés állapotában van, de kétségtelen,
hogy a meggyezés felé halad, annál
is inkább, mivel a francia hivatalos
tényezők közt sok olyan reálpoliti-
kus van, aki nagyobb szabású és
döntőbb jelentőségű politikát sürget.

Zürichből jelentik: (Bud. Tud.) A
Neue Züricher Zeitung londoni je-
lentése szerint Angliában nagy fig-
yelmet szentelnek a francia-német
megállapodásnak. Angol körök szer-
int az utóbbi jelentések nyomán
nyugodtabban lehet megítélni a
helyzetet. Az eddigi hírek ugyanis
aggodalomra adtak okot, mert azt a
látszatot keltezték, hogy a könnyi-
tések Anglia terhére történtek. A
Franciaországnak nyújtott engedmé-
nyek — angol megítélés szerint —
nem olyan jelentősek. Biznak Pétain
régébbi kijelentésében, amely szer-
int Franciaország semmit sem tesz
a volt szövetséges kárára. Felvetik
azonban a kérdést, hogy vajjon Pé-
tain befolyása fenntartható lesz-e.

37 ezer tonna hajóteret súlyesz-
tettek el az olasz bombavetőket.

Rhodosból jelentik: A Stefani iro-
da haditudósítója jelenti, hogy a
május nyolcadikán délután Tobruk
vidékén végrehajtott támadásról
visszatérőben olasz bombavetőgépek
Kréta környékén megtámadtak egy
ellenséges hajókaravánt, amely hadi-

hajóktól kísért négy kereskedelmi
gőzösből állott. A támadás igen
gyorsan zajlott le és fényes ered-
ménnyel járt. A három kilőtt torpe-
dó ellátalt egy hétezer tonnás cirká-
lót, egy tizezer és egy huszezer ton-
nás gőzöst. A hajók a találat után
oldalra dőltek és megállottak. Való-
színű, hogy az éjszaka elsüllyedtek. A
tudósító az Aegaii tengeri olasz légi-
erő újabb sikerén kívül részleteket
közöl Samos és a Cikládok csoport-
jában fekvő legnagyobb és legtermé-
kenyebb sziget elfoglalásáról. A ha-
ditengerészeti egységekről támogatott
olasz csapatok jóformán nem ütköz-
tek ellenállásba és a lakosság nagy
örömmel fogadta a katonákat.

Rómából jelentik (NTL.): Olasz és

A német és olasz véderő főpa- rancsnokság legújabb jelentése

Berlinből jelentik (NTL.): A véd-
erő főparancsnoksága közli május
10-én délben: A légiőerő két, össze-
sen 300 tonna úrtartalmu kereske-
delmi hajót súlyesztett el. Ezenkívül
három hajót megrongált. Harcigépek
támadták Porthmouthot. Az elmúlt
éjjel bombáztunk közép- és dél-
angliai repülőtereket, kikötőket és
üzemeket. Egy vállalkozás közben le-
lőttünk egy ellenséges gépet. Észak-
Afrikában Tobruknál és Sollumnál
sikeres harcokat folytatunk. Zuhanó-
bombázók elpusztítottak egy brit ten-
geralattjárót. Az ellenség az elmúlt
éjjel Délnyugat-Németország több
helyén dobott le bombát. Különösen
Mannheimben keletkeztek károk. A
tüzeket hamarosan eloltották. Egyes
gépek a birodalmi fővárosra is dob-
tak le bombát. Néhányan meghal-

német kötelékek bombázták a Szeu-
ci csatorna mentén levő katonai célpont-
okat.

tak vagy megsebesültek. Az éjjeli
vadászok és a légelhárítás öt, a ten-
gerészeti tüzérség két gépet lőtt le.

Rómából jelentik: (Stefani) Az olasz
főhadiszállás 339-ik közleménye:

Német gépek Máltától délre ellensé-
ges hajókaravánt támadtak meg. Egy
tengeralattjárót elsüllyesztettek, egy
torpedórombolót megrongáltak. Észak-
Afrikában olasz és német osztagok si-
keres hadműveleteket hajtottak végre.
Tobruk körül tüzérségi tevékenység
folyt. Az ellenség légitámadást intézett
Derna ellen. Az Edein-tengeren elfog-
laltuk Andros, Typos és Permina szig-
eteket. Kelet-Afrikában csapataink el-
keseredetten állnak ellen. Május 8-ra
virradó éjjel az indusok támadását
Aladzi szakaszán visszavertük. A lég-
védelem lelőtt egy ellenséges gépet.

Ülést tartott a hármas szövetség japán főbizottsága

Tokióból jelentik (NTL.): A kül-
ügyminisztérium a következő közle-
ményt adta ki: A háromhatalmi szer-
ződésben létesített bizottság pénteken
délután 4 óra 30 perckor összeült.
Macuoka külügyminiszter elnöklése
alatt. Az ülésen résztvett a német és
az olasz nagykövet is. Megbeszéltek
az együttműködéssel kapcsolatos kér-

déseket, beleértve a gazdasági ter-
mészetű ügyeket is. Meggyeztek ab-
ban, hogy gyakran fognak ülést tar-
tani és együtt működnek a Berlin-
ben és Rómában működő bizottság-
gal.

Tokióból jelentik (Reuter): A ja-
pán csapatok elfoglalták Yuanku
fontos központot.

A Vörös kereszt Egylet munkája Nagyváradon is megindul

Nagyvárad. (MTL.) A Magyar Vö-
röskereszt Egylet nagyváradai vá-
lasztmányának megalakulása a leg-
közelebbi időben fog megtörténni. A
taggyűjtés szép eredménnyel zárult
és túlhaladta a 200-as rendes előírt
létszámot. Előreláthatóan az alakuló
ülést május utolsó vasárnapján tart-
ják. A város társadalmának minden
rétege nagy lelkesedést és áldozat-
készséget tanúsított és minden re-
mény megvan arra, hogy a tulajdon-
képeni vöröskeresztes munkában is
ki fogja venni részét Nagyvárad.

Függetlenül az egyesület nagyvára-

di megalakulásától, máris megtör-
tént az intézkedés, egyrészt aziránt,
hogy újabb háziápolói kéthetes tan-
folyam kezdődjék, másrészt aziránt
is, hogy június hónapra sor kerüljön
a kórházi hathetes ápolónői tan-
folyamra.

A Magyar Távirati Iroda munka-
társa előtt a városi főispán azt a ki-
jelentést tette, hogy a tanfolyamra
sok jelentkezőre számítanak. Felhív-
ja tehát a főispán a város közönsé-
gének figyelmét arra a vöröskeresz-
tes tanfolyamokra és nagyon kéri,
hogy minél nagyobb számban jelen-
kezzenek.

EGY **ASPIRIN**

tabletta

árca: 12 fillér

Magyar gyártmány!

Megjelent a nyolcosztályos népiskolai tanterv végre- hajtási utasítása

Budapest. A Budapesti Értesítő
jelenti: Most jelent meg a 8 osztá-
lyos népiskolai tanterv végrehajtási
utasítása. Szeptemberben a kereken
9000 hazai népiskolából 5500, tehát
61 százalék átér a 8 osztályos rend-
szerre. A tanterv fordulópontot je-
lent a magyar népműveltségben. A
meginduló új munka tehát a nem-
zetnek alapos kereszteni műveltsé-
get és a gyakorlati élethivatásra való
előkészítést ad. Azonfelül a mező-
gazdasági és ipari előképzésre irá-
nyul. Az új nyolcosztályos népiskola
szeptemberben megindul. A népisko-
la munkájának kiegészítésére, hat-
hatós fejlesztésére népkönyvtárakat
létesített a kultuskormány és nép-
iskolai kiadványokat adott közre.

Felhívás a város közönségéhez

Nagyvárad város állomásán napok
óta szállítja át az Országos Menekült-
ügyi Kormánybizottság az O-Romá-
niából áttelepülő sokgyermekes
csángó magyar családokat.

Városunk eddig négy szállítmány-
nyal 1589 csángó utazott keresztül-
Várhatóan 10.000 lelket fognak át-
szállítani.

Élelmezésükről és ellátásukról a
helyi menekültiroda intézkedik. A
csángó családok között sok a csecse-
mő, kis gyermek, akad beteg is.

Kérjük a helyi magyar társadalom-
ból mindazokat, akik az áttelepülők
élelmezésének feljavításához süte-
ménnyel, cukorkával, dohánnyal,
stb.-vel hozzá tudnának járulni, ado-
mányaikat a menekültiroda címére,
(Hitler Adolf-utca 70. szám.) juttat-
sák el, ahol nyugta ellenében átve-
szik és esetenként szükség szerint ki-
fogják osztani.

Nagyvárad, 1941. május 7-én.

Dr. Soós István,
polgármester.

Vitéz Somogyvári Gyula

művei:

Virágzik a mandula kötve 6'— P
Ne sárgulj, fűzfa! " 8'50 P
Es Mihály harcolt " 8'— P
Mégis élünk . . . " 7'— P
" " fűzve 5'— P

Kaphatók könyvosztályunkban.

Nincs

petroleum,

vezetesse be a villanyt ked-
vező fizetési feltételek mellett.

Kovács Gyula

villany és rádiószerelő, Alapi u. 2.

Belvárosi mozgóban
Hunyady S. kacagató vigjátéka
Lovagias ügy

Telf. 13-51. **Korona Filmszínház** Kossuthu. 1
Szenzációs dupla műsor
Rákosi Viktor (Sipulusz) huszárvigjátéka:
1. EMMY
Főszereplők: Agay, Erdélyi, Jávor, Páger,
Kabos, Marilary, Gözon.
2. Halálgát hőse
Ken Maynard az acélöklű cowboy-al.

APOLLÓBAN
Bromfield világhírű regénye
Árvíz Indiában
Tyron Power, Myrna Loy és George Brent
Előadások kezdete: 1/2 3, 3/4 5, 7, és 1/4 10.

Kakukfiók magyar fészekben

Különös sommás visszahelyezési kéréslet tárgyalt a napokban a nagyváradi járásbírósa. Abrudán Flora váradi román földműves perelto be néhai Lipták Galló Pál földbirtokos örökösét birtokháborítás címén s a birtokba való visszahelyezés mellett nem kevesebb, mint 1000 pengő kártérítést kér.

Az ügy előzményei az agrárreform idejére vezetnek vissza. A románok annakidején kisajátították Lipták Galló Pál 520 hold földjét Váradles határában s csak egy tanyát hagytak meg a tulajdonában négy és fél hold földdel. A kisajátított birtok egyrésztbe Rozin György vitatott érvényességű csereszerződés alapjánült bele, a másik részét román kizsardák között osztották szét. A megmaradt négy és fél hold azonban, a tanyával együtt ma is Lipták Galló Pál nevére van telekkönyvezve.

A román agrárreform következtében kárvalott magyar földbirtokos örököse a trianoni Magyarországon élt az idegen megszállás idejében, de a honvédségnek a felszabadított részekre való bevonulása után hazatért, hogy lépéseket tegyen elvesztett birtoka legalább egy részének visszaszerzésére. Abban a tudatban, hogy a kisajátítástól megkímélt négy és fél holdas tanyabirtoknak ma is 5 a jogos tulajdonosa, kimélt Váradlesre és keresé a tanyáját. Nem találta sehol. Kiderült, hogy a váradi románok lerombolták a majort és az utolsó téglát, az utolsó szál deszkáig ellopták, a körülötte fekvő négy és fél holdat pedig Abrudán Flora — aki egyébként a major-épület szét-hurcolásában is igen tevékeny részt vett, — hat évvel ezelőtt egyszerűen használatába vette.

Lipták Galló Pál, miután megállapította, hogy a tanyabirtok ma is örökösöké néven van, a váradi bíróhoz fordult, hogy a kérdéses négy és fél holdat s az idén tavasszal hozzáfogott a megműveléséhez. Nagy meglepetésére azonban három héttel ezelőtt periratot kézbesítettek neki, amellyel a birtoló Abrudán Flora visszahelyezési kérését, hogy azt több, mint egy éve háborítatlanul birtokolja.

Erre az igénylésre a törvény betűi mindenestre lehetőséget nyújtanak neki. A sommás visszahelyezési ke-

reset benyújtásának lényge azonban mégis jellemző a román észjárásra és erkölcsi felfogásra. Hat éve használt Abrudán Flora törvénytelenül egy tanyabirtokot s midőn a telekkönyvi tulajdonos, akinek nem volt rá lehetősége, hogy ez idő alatt kéréslettel megtámadja a jogtalan birtoklást, a főhatalom változása után használatba veszi a kisajátítás által megkímélt kis földdarabot... jön a román paraszt s ahelyett, hogy bizonyos kártérítést ajánlana fel a négy és fél holdas tanyabirtok hat-

éven át történt bitorlása fejében, még ő áll az erdő felől és egy zsidó ügyvédvel, — mert magyar és román prókátor úgy vállalná egy ilyen jogkeresés képviselését, — perrel támadja meg a telekkönyvi tulajdonost. Természetesen a magyar földbirtokos viszontkeresettel élt, amivel követeli a tanyabirtok hat éves jóvedelmének megtérítését s valószínűleg jelszók az is, hogy a bíróság nem ad helyet a váradi bitorló sommás visszahelyezési kérésének sem.

GAZDASÁGI ÉLET

Rendelet a hivatalos lapból

Rendeletet adott ki a kormány a szövetkezetekről

Budapest. A Magyar Távirati Iroda jelenti: A kormány rendeletet adott ki a közjóléti szövetkezetekről. A rendelet intézkedik arról, hogy a közjóléti szövetkezet alapszabályaiban fel kell tüntetni a szövetkezet célját is.

A kereskedelmi közigazgatás jogszabályának kiterjesztése.

A kormány rendeletet adott ki a kereskedelmi közigazgatásra vonatkozó jogszabályok hatályának a visszacsatolt keleti és erdélyi területekre való kiterjesztése tárgyában. A rendelet a kihirdetés napján lép életbe. A végrehajtásáról a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter gondoskodik.

A szappan új árai.

Az árellenőrzési kormánybiztos most megjelent rendeletével szabályozta a pipereszappan és borotvaszappan árát. A nagykereskedő hasznát 9 százalékban, a kiskereskedők hasznát 30 százalékban állapítja meg.

A be nem érett gabona learatása

A kormány rendeletet adott ki, amelynek értelmében a be nem érett búzát, rozst, kétszerest, csak a megyei gazdasági felügyelőség engedélye alapján lehet a földtől elválasztani.

Munkás családi házak építését tervezi a kormány

Budapestről jelentik: (MTL) A legutóbbi minisztertanácsban a kormány nagy jelentőségű szociálpolitikai kérdéseket tárgyalt. Az iparügyi miniszter tervezetet terjesztett elő egy nagyszabású munkás-családiház akció ügyben. Az új tervezet célja, hogy

az ipari munkásaink lehetőleg különálló családházakban ne csak

Tíz százalék felárat számíthatnak amosodák.

Az árellenőrzési kormánybiztos rendeletet adott ki, amely szerint a fehérnemű tisztítók a mosásért és tisztításért a rögzített árakhoz tíz százalék felárat számíthatnak. Nincs felár a vegyi tisztítás után. Az árellenőrzési kormánybiztos egy másik rendeletével megállapítja az egységes búzakenyérliszt, tengeri-felhasználásával előállított szárított tésztafelék legmagasabb árát. A rendelet a Budapesti Közlöny mai számában jelenik meg.

Közjóléti szövetkezetet létesít a kormány

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A 36 tagú országos bizottság ma délután 11 órakor a képviselőház miniszterelnöki tanácsstermében ülést tartott. Letárgyaltak egy rendelettervezetet a közjóléti szövetkezet létesítéséről. Az ülésen a kormány részéről a belügyminiszter és Zsindely Ferenc miniszterelnökségi és Bonczos Miklós belügyi államtitkár vett részt. Koós Zoltán előadó részletesen ismertette a rendelettervezetet. Több hozzászólás és a belügyminiszter felvilágosítása után a rendelettervezet mind általánosságban, mind részleteiben elfogadták.

megfelelően lakhassanak, hanem ilyen házakat maguk is építhessenek vagy tulajdonjogot elviselethető feltételek mellett tudjanak szerezni.

Az akció megoldásának részleteit most tárgyalja az iparügyi minisztérium építési allandóbizottsága a társminisztériumok érdekeltségével. Mint a nép- és családvédelmi alap

a mezőgazdasági népségnek építendő több ezer hajlék megvalósításánál, úgy az iparügyi kormányzat is képviseli a családvédelmi követelményeket. Így például

a sokgyermekes munkáscsaládok kedvezményben részesülnek.

Családvédelmi szempontot kíván szolgálni a munkásházak adókedvezménye és költséges törlesztése terén is. A vállalatok által épített munkásházak felett felügyeletet fognak gyakorolni.

A kormány atekintetben is felügyel, hogy

a lakberek arányban álljanak az akció szociális céljaival.

Gondoskodnak arról is, hogy a munkást akkor se érje károsodás, ha munkahelyének változtatása miatt családházának tulajdonjogát át akarja ruházni.

Hirdetmény

Közöljük a t. utazóközösséggel, hogy f. évi május hó 12-től kezdve naponta reggel 6 óratól este háromnegyed 10 óráig a Lohol-tértől Össipuszta vasútállomásig rendszeres villamos közlekedést vezetünk be.

A villamosok a két végponttól 10 perces időközökben fognak közlekedni.

Magára az ugynevezett Össi-vonalra a villamosjegy ára 26 fillér. Az egyszeri átszállójegy csak a Szent László-térig érvényes, de a t. utazóközösségnek azt a kedvezményt nyújtjuk, hogy azok, akik a Piac-tér felé, illetve Váradvelence felé utaznak, a 24 filléres egyszeri átszállót válthatják.

Minden egyéb vonalunkra a 26 filléres kétszeri átszállójegy váltandó, ugyanígy fordított viszonylatban is.

Azok az utasok, akik az Össi-puszta vonalról indulva a „G” vagy „H” vonalra váltanak jegyet, utazásuk végpontját a jegyváltásnál a kalauzzal közölni kötelesek, hogy a jegyet a kalauz megfelelően kezelhesse.

A fenti szabályok állanak fenn a fűzetjegyekre is.

Az összes vonalakra május hónapra megváltott bérletjegyek az Össi-vonalra május hónapra érvénytelenek.

Junius hó 1-től kezdve az összes vonalakra szóló bérletek az Össi-vonalra május hónapra érvénytelenek.

Junius hó 1-től kezdve az összes vonalakra szóló bérletek az Össi-vonalra is érvényesíthetők a következő pótdíjak megfizetése ellenében:

a) Bárki részére az összes vonalakra váltott bérletekhez a pótdíj 2 pengő.

b) Városi, megyei és állami tisztviselő részére az összes vonalakra váltott bérletjegyekhez a pótdíj 1 P.

c) Tanulók és munkások részére az összes vonalakra váltott bérletjegyekhez a pótdíj Pengő 0.50.

A terjedelmesebb poggyásért 12 filléres menetjegy váltandó.

Nagyvárad, 1941. május 9.

Nagyvárad Városi Vasút R. T. üzletgazgatósága

35 perc Kolozsvár
70 perc Budapest
85 perc Marosvásárhely
repülőgéppel.

A Magyar Légiforgalmi r. t.

Járatai télen is közlekednek.
Felvilágosítás: Rákóczi ut 10. sz.

Telefon: 11-17

Mécs László

szavaló estje **május 17-én** szombaton este 9 órakor lesz a Szigligeti Színházban. Jegyek a színházi pénztárnál kaphatók, mérsékeltan emelt helyárral.

Május 18-án vasárnap délelőtt 11 órakor a tanuló ifjuságnak szaval, 50 filléres helyárral. A jegyeket az iskolák árusítják.

Jöjünk el mindnyájan meghaligatni a nagy szociális magyar költőt!

A háztulajdonosok akciója az üzemi díjak emelése ellen

Hosszú évek óta folytatják harcukat a városi háztulajdonosok a közüzemek rájuk nézve sérelmes kivetési rendszere ellen és a díjak mérsékléséért. A háztulajdonosok állandóan azt kérik, hogy az üzemek mentesítsék az őket anyagi szavatossággal is terhelt díjbeszedői teendők alól. Ez a kérelmük a jelenben annál is indokoltabb, mert az érvényben álló adótörvények rendelkezései értelmében, mindazokat az összegeket, amelyeket a bérlők a háztulajdonosok kezéhez bármilyen címen fizetnek, a bérekhez hozzá kell számítani és ekként az üzemek részére beszedett víz- és egyéb díjak éppúgy adóalapot képeznek, mint a tényleges lakás- és üzleti bérek.

Ez a harc eddig mindig a háztulajdonosok vereségével zárult és ezt most ismét felszínre hozta az a körülmény, hogy az üzemek az összes díjakat emelni akarják, de sőt a víz- és csatornázási díjakat a f. évi április 1-től kezdődőleg, tehát visszamenőleg, 15 százalékos emeléssel szedik be.

A Háztulajdonosok Szövetsége az üzemek ezen határozata ellen a város polgári képviselőire hivatott törvényhatósági bizottsághoz fordult. A Szövetség által benyújtott emlékiratban leírják a háztulajdonosok békebeli, a gyászos emlékü világháború és az idegen megszállás alatti helyzetét, majd kiterjeszkednek a jelenlegi helyzetükre és kifejtik az ezekkel kapcsolatos várható következményeket.

Rámutat az emlékirat azokra a súlyos, jelenleg is érvényben álló sérelmekre és károokra, amelyeket a városi közüzemek a díjak sérelmes kivetési rendszere alkalmazásával és méltánytalan felszámításával a háztulajdonosoknak okoztak.

Ismerteti az emlékirat a vízvezeték, a csatorna és a személtördési díjaknak a teljesen érthetetlen „férőhelyiség” rendszer mellett a kivetéseivel a háztulajdonosoknak okozott károkat. Az emlékirat összehasonlítja a f. évi a jelenlegi „férőhelyiségi” rendszer és a korábbi a nyers bevételük után számított százalékos kivétel módok között és kimutatja ezen utóbbi rendszernek az előnyeit, mert ezen kivetési rendszerrel a víz- és a csatorna díjak a lakosság szélesebb rétegére és progresszíve voltak áthárítva.

Igazságtalanságnak nevezi azt, hogy az üzemek az el nem fogyasztott víz díját is beszedik a háztulajdonosoktól, ellenben figyelmen kívül hagyják azt, hogy a háztulajdonosok az év legnagyobb részében a részükre a „férőhelyiségek” számához viszonyítva engedélyezett vízmennyiségnek felel, sőt sok helyen egy negyedét sem fogyasztják el.

Az anyacországban érvényben álló adótörvényeknek a visszacsatolt területekre kiterjesztése ismét súlyos próbára teszi a háztulajdonosok teherbíró képességét, mert ezek rendelkezései folytán az adóterhek lényegesen növekedni fognak.

Ennek ellenében a bérrögzítési

kormányrendeletnek a visszacsatolt területekre is kiterjesztése az eddigi házbéreknek 10—20 százalékos csökkenését idézte elő.

Felhívja az emlékirat a törvényhatósági bizottság figyelmét arra is, hogy az üzemek legújabb rendelkezése nemcsak az üzemi díj emelésében megnyilvánuló többletátlépterhelés miatt, hanem azért is hátrányos a háztulajdonosokra, mert ha ezen többlet díjakat bérlőikre áthárítják, akkor ez a körülmény a háztulajdonosok házáadója, jövedelem és vagyonadója kivetési alapjának a növelését is idézi elő.

Ezért a háztulajdonosok azt kérik, hogy a Törvényhatósági Bizottság vizsgálja be az üzemi díjak emelése kérdését, változtassa meg az üzemi díjak kivetése rendszerét és gáolja meg azok indokolatlan emelését.

Arra az esetre pedig, ha az üzemeknek, vagy a városnak alapos indokai volnának bevételeik növelésére, úgy erre a fedezetet ne az agyonterhelt és több teher viselésére képtelen háztulajdonosok vállaira hárítsák, hanem ezekre a fedezetet az összes adózók áldozatkészségében keressék.

Szovjet-Oroszország nem tűrné, hogy Irak angol gyarmattá váljék

Egyiptom a közeljövőben hadszíntérré válik. Pápen rövidesen visszatér Ankarába

A Magyarországi irja: Jelentések szerint a szovjet kormány félreértelmezés nélkül közölte, hogy Irak veresége esetén sem egyezik bele Irak angol gyarmattá válásába. A szovjet közelkeleti érdekeinek veszélyeztetését látja az angol törekvésekben.

Beirutból jelentik (NTI): A szíriai sajtó utal arra, hogy a beiruti és a damaszkuszi angol konzulátusok felhívták honfitársaikat, hogy hagyják el a mandátumos területet. Az egyetem azt tanácsolta hallgatóinak, hogy térjenek vissza hazájukba.

Istanbulból jelentik (Bud. Tud.): A törökországi brit főkonzul azt tanácsolta az ott tartózkodó angoloknak, hogy utazzanak el mielőbb India felé. Egyiptomba nem adnak beutazási engedélyt. Ebből arra következtetnek, hogy Egyiptom a közeljövőben hadszíntér lesz és ezért nem akarják, hogy az országot menekültek árasztják el.

Ankarából jelentik (Reuter): Pénteken délután a miniszterelnök lakásán minisztertanácsot tartottak, amelyen az iraki helyzetet tárgyalták. Ezután az iraki hadügyminiszter hosszabb megbeszélést folytatott a török miniszterelnökkel és a külügyminiszterrel.

Berlinből jelentik (Bud. Tud.): A külügyminiszteriumban kijelentették, hogy Pápen Ankarába való visszatérése küszöbön áll.

Algécirásból jelentik (NTI): Gibraltarban tiltakozó tüntetéseket rendeztek a polgári lakosság törvényes eltávolítása ellen. Az összetűzések során sokan megsebesültek.

Magyarország lesz Délkelet-Európa központja

Genéből jelentik (MTI): A Berner Tagblatt a délkelet-európai ujjárendezés kérdésével foglalkozva annak a véleményének ad kifejezést, hogy az ujjárendezés nem várat soká magára. A lap szerint Délkelet-Európa központja Magyarország lesz, amelyet mind központi fekvése, mind lakosságszámának nagysága hivatottá tesz erre a szerepre.

Milanóból jelentik: A Sole című lap írja: — Fiumének Magyarország szá-

mára nagy jelentősége lesz. A jövőben Fiume forgalmát a Magyarország felől jövő tengeri forgalom tekintetében teljes mértékben ki lehet használni. Ez a forgalom eddig csak Jugoszlávián keresztül bonyolódhatott le és jugoszláv részről sok akadályt gördítettek eléje. Mostantól kezdve Magyarország minden lehető könnyítés igénybevételével használhatja

a fiúmei kikötőt és Horvátországon keresztül könnyen bonyolíthatja le forgalmát. A magyar kereskedelmi tengerészet megerősítése ebben a helyzetben nem lesz nehéz. Magyarország e tekintetben nem is késlekedik és így minden feltétele megvan annak, hogy az ország nagy előnyére teljes mértékben kihasználják ezt a lehetőséget.

Pusztulnak az angol hajók

Rómából jelentik (Stefani): Az olasz főhadiszállás 338-ik közleménye: Csütörtökön torpedóvető repülőgépeink vadászok kíséretében a Földközi-tenger nyugati részében megtaláltak egy erősen védett hajókaravánt. Megtorpedóztak két cirkálót, egy torpedórombolót és egy nagy tonnatartalmu hajót. Eltaláltak egy csatahajót, valamint egy repülőgépanyahajót és két nagy tonnatartalmu hajót. Késő délután és az éjszaka újból megtámadtuk a karavánt. Újból találatok érték a repülőgépanyahajót és a csatahajót. Tengerészeti osztagaink elfoglalták a Szamos és a Furni szigeteket. Légi egységeink eltaláltak kétfő nagy hajót és egy hét-ezer tonnás cirkálót. Észak-Afrikában a tobruki arcvonalon tüzérségi tevékenység folyt. Német gépek bombázták Tobruk kikötőberendezéseit és az ott horgonyzó hajókat. Két hajót súlyosan megrongáltak. Kelet-Afrikában az ellenségnek sikerült elfoglalni az egyik állásunkat, de ellentámadással visszavertük és jelentékeny veszteséget okoztunk csapatainknak.

Berlinből jelentik (NTI): A véderőfőparancsnokság jelentése szerint egy tengeralattjáró az Atlanti óceánon elsüllyesztett 4 kereskedelmi hajót 20.000 tonnával. A keleti partok előtt elpusztítottak egy ötezer tonnás kereskedelmi hajót és súlyosan megrongáltak egy másik hajót. Vadászrepülők elsüllyesztettek egy ellenséges gyorsnaszádot. Legénységét kimentették.

Berlinből jelentik (NTI): Május 10-ére virradó éjjel az ellenség behatolt Északnyugat- és Délnyugat-Németország fölé. A támadás súly-

pontja nyilván Délnyugat-Németország ellen irányult. Bombákat dobtak egy nagy városra. Számítani kell arra, hogy áldozatok vannak a lakosság körében. Néhány gép elérte Berlint is. Egy sűrűn lakott negyedre bombákat dobtak le. Több polgári személy életét veszítette vagy megsebesült.

Berlinből jelentik (NTI): Német bombázók a mára viradó éjjel igen hatásos támadást intéztek Dél- és Közép-Anglia mintegy 20 repülőtere ellen. Igen jelentős rongálásokat okoztak. A repülőtereken elhelyezett műszaki berendezésekből sokat megsemmisítettek. Német zuhanóbombázók egy hadihajók és vadászok által erősen biztosított brit hajókaraván ellen intéztek támadást Maltától délre. Sikerült egy ellenséges hajót elsüllyeszteni. Ezenkívül bomba esett egy romboló közelébe. Valószínűleg ez is súlyosan megrongálódott.

Portugália megrősítette Atlanti oceáni szigeteit

Lisszabonból jelentik (NTI): A portugál kormány pénteken nyilatkozatot tett közzé a washingtoni szennatusban elhangzott egyik felszólalással kapcsolatban, melynek során szó esett az Azori szigetek és a Zöldfoki szigetek kérdéséről. Portugál részről megállapítják, hogy senki sem tett ajánlatot, hogy bármelyik hadviselő fél használatba vegye ezeket a támaszpontokat. A portugál kormány megerősítette az Atlanti oceáni szigetek védelmi berendezéseit felségjogának hangsúlyozásaképpen, hogy szükség esetén ellenállást tudjon tanúsítani, bár a kormány támadást nem vár.

Alapítva 1845. Alapítva 1845.

Wacha János

KALAPOSMESTER

Budapest, IV.,
Múzeum-körút 43 szám.

Szent László váradi szobrai

Nincs benne kétség, hogy a magyarok legnépszerűbb, legkedvesebb, legjobban szeretett királya Szent László volt, a népéért élő és haló uralkodó. Ezt a szeretetet a király halála nemhogy csökkentette volna, de növelte. Sírja búcsújáró helye lett a magyaroknak, ahol nemcsak testi-lelki gyógyulást kerestek, de még igazságszolgáltatást is, mert a szent király sírjából is védte az ártatlanságot. Nem csuda, hogy ilyen uralkodó alakja, egyénisége a költők és művészek képzeletét is megragadta, elbűvölte. Amde míg a szent király alakját élénk varázsoló képírás alkotásából az idők pusztító viharai ellenére is sok megmaradt, hiszen középkori falusi templomaink falain alig hiányzik valahol a szeretett uralkodó dahiás és irgalmas alakja: addig a szent király szobrai bizony áldozatául estek az emberi vadságnak. Mi most Szent Lászlónak váradi szabadtéri szobraival óhajunk foglalkozni. Szeretnénk a rendelkezésünkre álló gyér adatokból képzeletben újjáalkotni a szent király elpusztult képmásait. Mert bizony, amit Báthory Kristóf ír a Várad lakosait nemesi rangra emelő levelében 1580 március 10-én Gyulafehérvárról, abból csak egy rész illik a mai Váradra. Ő így magasztalja városunkat: praecleara monumenta, loci situsque amoenitas pulchritudo regionis: jeles emlékművek, a hely és fekvésének kellemes volta, a vidék szépsége. Bizony a középkor jeles emlékművei: a székesegyház, a szent királyok szobrai elpusztultak... Szent László királynak legrégebbi váradi szabadtéri szobra — már a mi tudomásunk szerint — az volt, melyet Meszes Demeter püspök (1345—1372) állíttatott fel a székesegyház előtt. Ez a székesegyház, talán már a harmadik, tudvalevőleg a várban állott, Báthori András püspök (1329—45) építtette esúcsíves stílusban. Utódja Demeter püspök kolozsvári szobrászokkal, Márton és Györggyel készítette a három magyar szent, Szent István király, Szent Imre herceg és Szent László király gyalogszobrait s azokat 1370 táján állíttatta fel a székesegyház elé. A szobrok ércből voltak öntve. Szent László szobra csatabárdot emelt jobbáiban. A leírások után ennyit tudunk róluk, talán még azt, hogy be voltak aranyozva.

De a váradi püspökök Szent László iránt táplált kegyelele és tisztelete ennyivel nem érthette be. A püspökség háromszázados évfordulójára Zudar János püspök (1383—95) elhatározta Szent László lovas szobrának felállítását. „Ugy, ahogy a hálás nép emlékében élt, nyílt helyen, magasan, harci ménen ülve, jobbáiban a csatabárddal, amint éppen csatába vágta, hogy védje övét és a szent hitet” — írja Bunyitay. A gyalogszobrok művészei még éltek. Ezeknél rendelte meg János püspök a lovaszobor elkészítését. 1390-ben már helyén állott, a székesegyház és püspöki palota között, amannak főajtaja előtt. Magas márványtalapzaton emelkedett az érc lovaszobor teljesen bearanyozva, ahogy Miskolczy István írja 1609-iki naplójában. „In ipso arcis ingressu ad dexteram

aenea S. Ladislai Regis imago aeneo equo insidens . . . integra et tota auro splendens in dextra habet asciam, quasi sectionem minitans.” Istvánfi Miklós, a XVI. század legkiválóbb magyar történetírója, kiemeli a szobor művészi értékét: „miro et eleganti artificio ex aere fusili conflata”, csudás és előkelő művészettel ércből öntve. Így ír Istváni: Historiarum de rebus Hungaricis libri könyvében. Szenttanuk Bonfiniótól kezdve elragadtatással szólnak a lovas szoborról. Janus Pannonius pécsi püspök, a neolatin költő (Búcsú Váradtól), így ír:

*Arany királyi szobrok is,
búcsúzó, tűz sem árthatott
néktek, midőn a rom szakadt
vad láng loholt a váron át
s az égre füstös éj borult...
Hajtsunk fiúk, sietve hát!*

*Aranypáncélatú lovas,
bárdot villogtató kezű,
kinek kősréban illatos
verejtékcsepp gyöngyözött:
Segíts az úton, légy velem!
Hajtsunk fiúk, sietve hát!
(Geréb László fordítása.)*

Talán még meghatóbbak a régi magyar népének sorai:

*Képed feltették magas kőszálla,
Fénylik mint a nap, saiyog mint
arany;
Nem elégzik senki rád nézni.*

De ha mint művészi alkotás lélekemelő, lelkesítő, gyönyörködtető, elragadó lehetett Szent László lovaszobor, művészettörténeti szempontból más nagy jelentősége is volt: ez volt Európában az első ércből öntött lovaszobor, s ha talán művésze nem is versenyezhetik Donatellóval, de mint érclovaszobor sok évtizeddel megelőzte a páduai, 1453-ban felállított Gattamelata szobrot, Donatello remekét. Gondoljuk csak meg annak jelentőségét, hogy Váradon előbb állott érclovaszobor, mint Itáliában! (V. ö. Karácsonyi János cikkét. Szt László lovaszobrának alakja és elpusztulása, a Régész. és tört. egyet. 1913-iki évkönyvében.) Ez időtől kezdve Váradot földi paradicsomnak, boldog, gazdag városnak nevezik az egykorú írók. Opulentissima civitas Varadiensis, quae felix appellatur, cui in tota Pannonia vix

par erat: kinek egész Pannóniában alig akadt párja. Még 1599-ben is az előző évi török ostrom után is így írnak róla: Ist wol der Ort und gelegenheit einem irdischen Paradies zu vergleichen. (Történelmi Tár, 1878. 907 l.)

De amilyen ragyogó volt a város és a szent szobrok dicsősége, olyan gyászos és szörnyű lett a vége. Mikor 1660-ban a törökök bevették Váradot, a székesegyház már rég elpusztult, de a szent szobrok még állottak. Amint Szalárdi János írja Siralmas krónikájában: Akkor csúfoltattak a keresztények tőlük (a törököktől) s főképen Szent László király nagy mesterséggel öntött lovas képét a magyarok bálvány istenének nevezék és mutogatják vala. Mások pedig, amint a várat teljesen birtokukba vették, mint Szalárdi írja, a régi szent királyok státuait s a tornyokon lévő merő aranyos, régi nagy gombos keresztet helyükből levették. Szent László merő aranyos státuáját diribről-darabra routották, tüzes szerszámhoz való apró puszkákat csináltattak belőle, nagy káromkodásokkal a magyarok istenének mondva azokat. Evlia Cselebi török utazó így írja le a szobrok pusztulását: „Várad belső vára előtt néhány híres uralkodónak szobra állott, némelyike bronzból volt s lovon ülő helyzetben volt felállítva. Facseti aga azt mondja: „Mifele hélpoklos márványszobrok ezek? S lovát neki ugatva, szabályját úgy vágta az említett bronz szoborhoz, hogy annak jobb karját egyszerre leszakította, mint egy ugorkát. A többi nép is erre kardjával csapott s bálványokra. Ezek a szobrok oly szépek voltak, hogy mindegyik ragyogott az aranytól, mindegyik felért egy-egy Rum tartomány adójával.

Mikor harminckét évvel utóbb Heister tábornok visszafoglalta Váradot a töröktől, az egykori fölötté gazdag város, földi paradicsom, csak romhalmaz volt. Gyülevezés ráe es román népség volt gyér lakossága. Fuimus Troes, fuit Iliion: Voltunk trójaiak, volt Iliion. Benkovich püspök kis falusi templomát épített székesegyháznak, de még 1723-ban is olyan szerény épület emelkedett székesegyház gyanánt, mint a mai Szent László-templom. 1739-ben állította fel Csáky Miklós püspök a Kispiacra Szent László szobrát, szerény méretű és még szerényebb művészi minőségű alkotást homokkőből. Mikor Pozsonyban Donner Rafael plasztikai remeke, Szent Márton lovaszobor került a dóm főoltára fölé, akkor Váradon egy kőfaragó primitív alkotása lépett az egykori remek bronz lovaszobor helyébe. Dehát ekkor alacsony, földszintes épület volt a püspöki székház, mely azután gimnázium, reáliskola és sok egyéb volt, míg 1904-ben a mostani díszes városház nem épült a helyén. Ebben a környezetben nem tűnt fel a szobor primitívsége. A szobor előtt 1848-ig minden szombaton jogászok végezték ájtatosságukat. A szobor különben 1893 táján a papnevelő intézet udvarán nyert elhelyezést. 1893-ig ez a szobor, persze gyalogszobor állott Várad főterén gúnyául váradiak és idegeneknek. Ekkor végre Schlauch püspök és káptalana új szobrot állíttattak bronz állószobrot, Tóth István szombathelyi művész alkotását, a kor művészi színvonalán álló művet, melyet azonban 1924-ben

SEQUENTIA SZENT LÁSZLÓ KIRÁLYRÓL

Uj énekre keljen ajkunk!
Ujjongjunk és magasztaljunk,
dicsőséges, nagy király!
Lépesméznél édesebben
Lászlóról a nóta zengjen
édes hangja égbe száll.

Gáncsot senki sem lel rajta,
még az ég is magasztalja,
az angyalok szent kara,
Királyok is őt dicsérik,
hogy menekvést szerzett nekik,
életük lön általa.

Királyok közt drága gyöngyként
zengedeztük hát fejünként;
űdv, reményünk oszlopa.
Ó, mily boldog, ó, mily drága
Várad fényes szentegyháza,
nagy nevével híresen!

Itt a király kezét mosta,
ámbár nem volt büne, mocska,
tisztá volt és szennytelen.
Magyar nemzet lajtorjája
rajta száll az ég fokára:
Pannonia temploma.

Szinte égig ér fel orma;
észak-, kelet-, dél- s nyugotra
tágon épült csarnoka.
Szentség innen árad bőven,
szent hitünk, hogy szebb erőben
gyarapodjék sok csodán

Sok betegből újra ép lett
bűnösöknek üdvösséget
ad, mint Mózes hajdanán.
Meghallgatást, kegyelmet nyer
bármit is kér itt az ember:
Ez a király érdeme!

Ezért nem fél Magyarország,
ha fegyverrel körbefogják,
bárhogy törnek ellene.
Ellenség, ha erre támad,
hallja László hő imáinkat,
védelmet és üdvöt ad.

Krisztus Urunk ömíltatta
mindörökké ránk hullatta
szarujának olaját.

Tudjuk, tőle egész népek
a keresztény hitre tértek
s hódoltak a magyarnak.
Nem a fegyver csapott rájuk,
megfordultak a barbárok,
hinni önként akarnak.

Mint amikor bús homályból
pompás fényben előtárul
az üstökös csillaga:
Fegyvert ragad, győztes marad,
egy magyarként barbárakat
ezret kerget ő maga.

Aki szembefordul véle,
átkot mér ő a fejére,
baj, betegség lesz a bére
s megszállják az ördögök.
De aki őt szentnek áldja,
megújhadást bocsájt rája,
éltetője lesz királya
s üdvössége mindörök.

Te, kit magyar király nemzett,
fejedelmi törzsből termett,
aki nyertél győzedelmet,
fényes csillag, áldjen ég!
Kiből hősök háza sarjadt,
élő hittel magasztaljad,
öt dicsérje földi ajkad,
áldd vigadva szent nevé!

Szent királynak Fő Királya,
hallgass nyája óhajára:
A kik voltunk néki népe,
szálhassunk a fényes égbe,
hogyha mulik életünk!

Kit hatalmad hűnek talált,
érdeméért adj jó halált,
engedj be az öröklétre,
jussunk újra selébe
s örvendezzék mivelünk!

GERÉB LÁSZLÓ fordítása

a székesegyház elé kellett vinni, hogy a Kispiacra helyet adjon Ferdinánd király szobrának. Ugy hírtett akkor, hogy a király katolikus érzületét bántotta a gondolat, hogy egy szent király szobra helyére kerüljön az övé, de persze nem akadályozhatta meg a dolgot. A mi magyar és katolikus lelkiünk is mélyen sértette a szent király szobrának eltávolítása Várad főteréről, de mikor felállították azt a székesegyház előtt s oly remekül illeszkedett be a szobor a monumentális és áhitatos környezetbe, mintha mindig ott állott volna: akkor éreztük, hogy ez az amotio tulajdonképpen promotio: ez az eltávolítás előléptetés és megnyugodtunk benne. Úgy éreztük, hogy a szent király szobra pompás kórpótlás a templom homlokzatát egykor díszítette, de súlyuk miatt eltávolított szobrokért.

Meg kell még emlékeznünk püspökeink kísérleteiről, melyek a szent király új lovas szobrának felállítására vonatkoznak. Az áldott emlékü Lajcsák Ferenc püspök, aki 1827-től 1842-ig volt Várad főpásztora, 1834-ben tárgyalta Ferenczy István szobrászsal egy lovasszobor felállítását ügyében. A művész elkészítette a szobor modelljét, melyért, mint maga mondja „tisztességes honoráriumot” kapott, a püspök biztatta is, hogy meg fogja bízni a kivitellel, de miért, miért nem, nem lett a dologból semmi. (Meller Simon. Ferenczy István élete és művei. Budapest, Magyar Történelmi Társulat kiadása, 1905. 290., 241. l.) Ipolyi Arnold, a kiváló művészettörténelmi író, rövid váradai püspöksége idején, 1886-ban, a Kolozsvári testvérek prágai Szent György szobra mintájára tervezte a lovasszobor felállítását, de a kivételben hirtelen halála 1886. december 2-án megakadályozta. Széchényi Miklós püspök a világháború idején Tóth Istvánnal elkészítette a lovasszobor modelljét, de közbejött az összeomlás és a román impérium.

A váradiaiak még a hitújítás után is azon hiedelmet táplálták, hogy amíg a szent király szobra áll, nem veheti be elenség a váradai várat. Nem vették figyelembe, hogy akik nem tisztelik a város alapítóját, mint szentet, nem is számíthatnak pártfogására. Azt hiszem, nincs jóérzésű váradai ember, aki nem kívánná, ami nekünk hő óhajtasunk, hogy álljon újra Szent László városában, az ő terén művészi lovasszoborra s el lehessen mondani Váradról, amit a középkorban mondtak róla: Opulentissima civitas Varadiensis, quae felix appellatur, cui in tota Pannonia vix parat. Szent László lovasszobrának felállítását szent és magyar kötelessége Váradnak és az országnak egyaránt.

Dr. Némethy Gyula.

(Ez a szerény ismeretterjesztő cikk természetesen kis igényű. Aki bővebbet óhajt tudni Várad középkori művészetéről, Keresztúri, Bunyitay és Karácsonyi műveiben utána nézhet, főképp Bunyitay monumentális művében: A váradai püspökség története.)

Dr. PAPP féle
Árdvölgyi nyaralótelep
Érbeadói. Erdeklődni
a Nemzeti Munka-
központban Schmidt
Jánosnál.

SZENT LÁSZLÓ HAGYOMÁNYA

Írta: Dr. Paál Árpád

A magyar királyok történelmi sorozatában sokan kitűntek nagyságukkal és sorsalakító tevékenységükkel. De talán legtöbb rajongást Szent László nagy egyénisége gyűjtött a magyar nép lelkében. Az ő hadvezéri és uralkodói kiválósága kilencszáz éves távolságból is meleg fényvel világol át a mai időkbe, s a legszínesebb népmondák és legendák hőseként él a hagyományokban. Az is érdekes, hogy ezek a hagyományok nem valamely elvont magaslatba állítják oda a nagy király szent életét, hanem az emberi sors küzdelmeibe állítják bele, mint szabadtűt. Az embereken segítő ember, a nép bajaival együttérző jóság, a nép gyarlóságait kijavító szelíd hatalom képe sugárzik ki a mondák által megörökített Szent László alakjából.

Az egyik monda szerint Szent László hárdja a kősziklából vizet fakasztott a szomjúságtól eltikadt hadserege számára. Másik monda arról beszél, hogy mikor a népet valamely pusztító betegség járványa gyötörte, Szent László nyíla végigsuhant a dögveszes levegőn és a földbe furódva gyógyfűvet keresett ki, mely meg is hozta a betegségben sinlődő nép csodálatos gyógyulását. Még egy másik monda arról szól, hogy miképpen tartotta meg Szent László a maga hadi népét a hősi lendület kitartásában, mikor a menekülő ellenség aranyat szórt az üldöző magyar sereg útjába, így akarván ezt a sereget kapzsi osztozkodásra csábítani. Mikor Szent László látta, hogy az arany utáni kapkodás vágya már-már megbontja a sereg egységét, fájdalmas imafohással fordult az Istenhez, s a szétszórt aranydarabok hirtelen mind lapos kavicspikkelyekké változtak, amiket a katonák kiábrándultan dobtak el maguktól. De a lapos kavicspikkelyek „Szent László pénze” néven tovább is századokon át hirdették a magyar népnek, hogy az arany csak kavics az élet hősi feladataihoz képest.

Mindenik mondában annyi erős és mélyeseg jelképiesség nyilvánul meg, s mindenkinek a tanulságai olyanok, hogy örökéletűen szolgálják a néplé-

lek jóra törekvő életöztönőit. Viz a sziklából: a föld elzárt természeti kincseinek a fölfakadása, ha egy nép érdemes küzdelmét már-már a lehetetlenség fenyegeti. A gyógyfűvet kikereső nyilvessző: a nép egészsége titkának a megtalálása, az arra irányuló vezéri gondoskodás megáldozó sikere. A kővé váló arany: a népek kifözandása az aranyimádásból, az önző kincs-gyűjtés hiábavalóságának a figyelmeztető ábrázolása. Eppen napjainkban folyik az arany egyeduralmának felbomlási folyamata, Szent László pénzének a mondája ennek a mai folyamatnak a megjósolását is magában foglalja.

A népmondák ilyen mélyértelmű tanúságtételei egyuttal arra is rávilágítanak, hogy Szent László uralkodói egyénisége a néppel való belső és odaadó törődést választotta feladatul. Azt már pontos történelmi adatok állapítják meg, hogy a nagyok, a felsőbbek hatalmaskodásait Szent László éppen olyan osztó igazságtévéssel torolta meg, mint ahogy a kispénz körében is minden rosszindulatu kártevést szigorúan megbüntetett. A nagyváradi káptalan létesítése összefüggött azzal az országvezető munkával, hogy itt az ország helyrajzi középvídkén is a jogszolgáltatási állapotokat rendbehozta, a keresztény társadalmi élet egyensúlyozottságát biztosította. Ami ezzel a szervezéssel végbement, annak a példaadó tartósságát bizonyítja az, hogy Szent László uralkodása után is az igazságtévének egyik nagy központja Nagyvárad maradt, s még kétszáz év múlva is Nagy Lajos királyunk gyarkorta elzarándokolt ide, hogy Szent László sirjánál a legfontosabb igazságszolgáltatási esetekben döntsön. Így maradt meg a magyar nép emlékében Szent László „kegyes és igazságos” alakja olyan vezérlő szellemként, amely az utóduralkodókat is az ő követésére, a néppel való jóságos törődésre buzdította.

Szent László történelemalkotó uralkodásába tartozik bele az is, hogy Erdélyt tulajdonképpen az ő hadvezéri

AMIT

40.000 ar. P.

24.000 nyeremény, 348.000 P értékben. A sorsjegy ára: egész P3, fél P 50. A sorsjegy kapható minden sorsjegy főárusítónál, valamint az összes do hány tőzsde kben.

és népszervező munkája csatolta bele a magyar haza bensőbb egységébe. Ahogyan Szent István a keresztény magyar állam megalapítója, úgy Szent László a keresztény magyarság hősi korszakának a megteremtője, s egyuttal kelet felé, Erdély vidékéin a magyar állam megszilárdítója. Szent Lászlót a keresztény egyház is úgy tiszteli, mint Erdély védőszentjét, s ez a közjogi vonatkozású tiszteltetés mintegy annak a kifejezése, hogy még a keresztény világeszme szerint is a magyarság első nagy egységalkotójának Szent László királyunkat tarthatjuk. Ami magyar nemzethűség Erdélyben van az tulajdonképpen Szent László keresztény öröksége. Annak a történelmi következménye, hogy a magyarság Szent László uralkodása alatt érkezett el abba a korszakba, mikor nemzetileg is, egész népi mélységében is át tudta érezni a kereszténységet, s hősi küzdelmeket és diadalokat tudott végbevinni a kereszténységért.

A kereszténységnek hősiesség magyarsággal való átélése: ez a mi Szent László királyunk hagyománya, Erdély egyrészt, s kivált Nagyváradnak mostani visszatérése a magyar haza törzséhez, — ez is annak a hagyományának az újraéledése. Az a szent törődés, amivel 900 esztendő előtt Szent László a magyar nép lelke mélységéig hatolt el, nemcsak egy király különleges ténykedése volt, hanem a mindenségben uralkodó természeti és természetfölötti törvényeknek is az életünkbe hatolása. Tehát annak a királynak a földi életén túl is megmaradt történelmi erőnek, erkölcsi törvénynek, népi életöztönőnek. Mikor egész népünk sorsáért megvan országvezetőink törődése; mikor aranyért való kapzsiság helyett népünk jóvendője érdekében való küzdőképesség hajt minket; mikor keresztény magyarságunkért és magyar kereszténységünkért a hősiesség életutján haladunk: akkor mindig megsegít bennünket Szent László királyunk.

A nagyváradi egyházmegye a huszonkétéves román elnyomás alul fölszabadulva, most áll először nagy alapítójának, Szent László királynak az ünnepét. Ezen az első felszabadulási ünnepen mélyen át kell éreznünk azokat a hagyományokat, melyek a mai világerők között is meghatározzák sorsunkat. Ezzel az átérzéssel ünnepelünk úgy, hogy méltók lehessünk majd a következő esztendőben is az ünneplés öröme.

A márka összegek bejelentését május 20-ig fogadja el a Nemzeti Bank

Budapestről jelenti a Magyar Távirati Iroda: A MTI. illetékes helyen kapott értesülése szerint a Magyarországon átvonult német haderő tagjai egyes esetekben németbirodalmi márkával egyenlítették ki tartozásukat. Mindazok, akik a német véderő tagjaitól valamely szolgáltatás fejében márkát fogadtak el, a birtokukban lévő márkát bejelenthetik a Magyar Nemzeti Bank főintézetének érme- és valutapénztáránál, (Budapest, V., Szabadság-tér 8.), illetve a Nemzeti Banknak lakóhelyükhöz legközelebb eső fiókintézeténél, vagy kirendeltségénél. A bejelentést írásban kell megtenni és annak a következőket kell tartalmaznia:

1. Az átvett márkafizetési eszközök címlapjának felsorolását, külön-

külön aszerint, hogy a Németbirodalom által kibocsátott bankjegyekről, márkacérmékről, Renteu Scheinekről, vagy Reich Credite Cassen Scheinekről van szó.

2. Milyen szolgáltatás fejében kapta a márkát. Pl.: munkadíj.
3. Milyen pengőösszegekben, tehát milyen árfolyamon fogadta el.
4. A bejelentő fél neve és pontos lakáscíme.

Csatolni kell a lakóhely szerint illetékes polgári közigazgatási hatóság, vagy a magyar, vagy a német katonai parancsnokság bizonyítását, amely szerint a jelentő a márkát a véderő tagjaitól kapta.

A bejelentés a Magyar Nemzeti Bank május 20-ig fogadja el. A bejelentett márkafizetési eszközök tényleges beváltásáról az érdekelteket a beváltás tárgyában létesítendő megállapodás eredményéhez mérten tájékoztatni fogja a MNB.

Mit látott egy magyar újságíró Belgrádban?

Leihatatlan pusztítást végeztek a német zuhanóbombázók. Egyetlen bomba 2400 embert állt meg az óvóhelyen. — A pécsi „Dunántul” beszámol az agyonbombázott szerb fővárosról

Belgrád, május hó. — A magyar és német újságírók első látogatása a hazatért Délvidéken váratlanul külön szenzációval is szolgált. Ahogy az újvidéki Erzsébet kávéház terraszán éppen azon tanakodtunk, merre induljunk először szétnézni a városba, nagy lelkesedéssel berohant az egyik német kolléga és jelentette: — Kinder, wir fahren nach Belgrad. A német újságírók közbenjárására engedélyt kaptunk, hogy átrándulhassunk egy napra az összeomlott Jugoszlávia mindig dacos és büszke fővárosába.

Pénteken reggel indultunk el. A 72 kilométeres utat egy óra alatt tettük meg az önálló Horvátországon át. A tellobogozott Zimonyban óriási a forgalom. Zimony közigazgatásilag Belgráddal tartozott, mint annak elővárosa. A két várost villamos köti össze, amely a világháborúból hírhedt Cigánysziget fűzesein, moosrain kiépített, ivlámpasorral díszes töltésen át vezet a Száva-hídra. A hatalmas hid romokban hever, pillérei elmerültek a vízben. Ahogy a szédítő forgalomban órák múlva a Szávapartig érünk, nagyot dobban a szívünk. A derék magyar utászok által épített erős pontonhid előtt sakkos magyar honvéd áll őrséget. A pontonokban és a hidon honvédek őrködnek és honvéd áll őrt a belgrádi parton is a hid mellett. Magyar honvédek vigyázzák, hogy a gépesített roppant német haderőt szédítő rohanásában itt a hidon semmi ne zavarja.

Sok időbe kerül, míg ránk jut a sor az átkeléshez. Kíváncsian nézegetjük Belgrád széles ívben elénk táruló képét. A Kalimegdánon a pusztulásnak semmi nyoma.

Erintetlenül áll a koronázó templom, a Vreme hatalmas palotája, a 8 emeletes márvány felhőkarcoló

és egész sora a megduzzadt szerb főváros hivalkodó palotáinak, amelyek büszkén tekintenek át a Szávaparttól. Végre átjutunk a hidon. Az első utcatorig kordon zárja el az utat a gyalogosok előtt. Szigorú igazoltatás. Fűrészen is festünk 23-an polgári ruhások az egyenruha tengerben. Mindenütt udvariasan utat engednek, amint felmutatjuk az engedélyt, de figyelmeztetnek, hogy első utunk a városparancsnokságra vezessen újabb engedélyért a város megtekintésére.

Szódavíz
olcsón bármikor
hőlegitkenésű otthon
készíthető.
Palackok és szénsav-
patronok kaphatók és
cserélhetőek

TÖRŐK

vas-, festék- és háztartási cikkek
kereskedésében.
Rákóczi-ut 2. — Bazár épület.

Az engedélyt percek alatt megkapjuk és utnak indulhatunk szétnézni az összeomlott Jugoszlávia fővárosában.

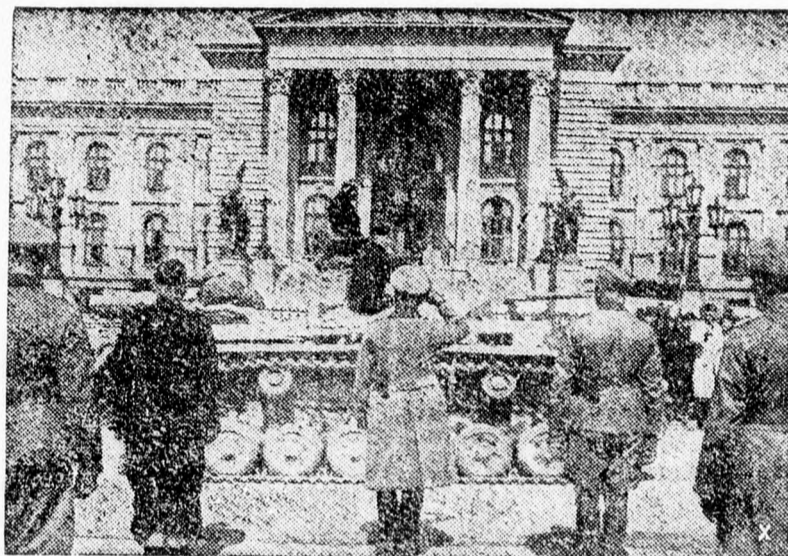
A bombázás szörnyű pusztításai

Az első, amit megállapítottunk, hogy Belgrád nem hever teljesen romokban.

Zimonyból, vagy a Szávaparttól semmi nyoma a háromnapos légitámadásnak. Csak, ahogy utcáról-utcá-

Annak a parkja alatt légtalmai óvóhely volt.

Nagyméretű bomba átütötte a földet és az óvóhelyen 2400 ember lelte szörnyű halálát. Az utcáról lelétni a szörnyű tömegsírba. A holttesteket már kiszedték. Elkísért a magyar testvér a szerb vezérkar palotájához is. Romhalmaz az egész. Az első váratlan légibombázás idejében 400 vezérkari tiszt tanácskozott a

Német páncélosok diszszemléje Belgrádban.

ra járunk, látjuk a 3 napos légitámadás szörnyű hatását itt is, ott is. Mindjárt az első a hatalmas Rex Hotel hatemeletes palotája romokban hever. Az egyik utcában összeégett villamos kocsi hevernek. Odébb három egymás mellett álló palotát pusztítottak el a stukák. Alig van utóaja Belgrádnak, amely sértetlen maradt. A pusztulás kísér, amerre járunk. Az Operatérén áll Knéz Mihály fejedelem lovasszobra. Kísérteties keretét összeomlott paloták adják a téren.

Utközben egy belgrádi magyar szegődik hozzánk és hív, menjünk vele, majd ő mutat valamit. Odébb értünk egy görögkeleti templomhoz

Séta a királyi palotában

Dél felé jár az idő, mikor a Terazsiára érünk. A híres Moszkva szálló sértetlen. Nem messze három palota is romokban hever. Innét pár percre találjuk a Konakot, a királyi palotát. Itt is a pusztulás szörnyű, képe fogad.

Kupoláját érte a bomba és a történelmi nevezetességű épület jó részét elpusztította.

Szánalmas kép Engedélyt kaptunk a Konak megtekintésére is, tehát jelentkezünk az őrség parancsnokánál. Fiatal, mocolygós altiszt paroláz velünk és szegődik kísérőül. Először a parkot tekintjük meg. Szuronyos német katonák felügyelete mellett szerb hadifoglyok hordják a dombmagasságú tömreket, takarítják a romo-

palotában. Valamennyien a romok alá kerültek.

A német kollégák kíváncságra felkerestük az egyik szűkebb utcában álló német követségi házat is. Az egyemeletes csinos ház teljesen ép. Hogy a stukázók milyen pontosan céloznak, mutatja, hogy jobbról, balról földig rombolt két házat a bombatámadás. A német követséggel szemben áll Cincár Markovics volt külügyminiszter egyemeletes szürke háza teljesen épen. A két szomszédos házat is stukázók borotválták le. Cincár-Markovics háza előtt hatalmas, új turakocsi. Szélvédőjén a német parancsnok figyelmeztetése, senki az autóhoz ne nyuljon, mert az a volt jugoszláv külügyminiszteré.

kat, amelyekben úgy keveredett öszsze a cement, a téglá, a fagerenda a Konak ezer darabra tört bútoraival, piros bársonyszőnyegeivel, mintha földrengés pusztított volna. A romhalmazban könyvek, diszalbumok, vázák, tükrök, és százele törött holmi.

Egy épen maradt ajtón jutunk be a hallba, ahonnét ősrégi, nagy díszes kétszárnyú falépcső vezet az emeletre. Az első teremben hatalmas kép fogad.

Sándor király előtt vonul el a győztes világháborús szerb hadsereg. Mögötte Franche d'Espéray tábornok ül lován teljes díszben, mint a francia G'otre megismerősítője.

Tűzifa szükségleté

legolcsóbban **ERTSEY ZSIGMOND** fatelepen
szerezheti be Gilányi ut 24
Telefon: 18-94.

Odébb Sándor király életnagyságú portréja. Szobáról szobára járunk. A bomba hatása mindenütt. Minden csillár, tükrök a földön szétörve hever. A szekrények üresek. A 17 éves Péter király hálószobája félig ép. Mellette a fürdőszobája zománcos fürdőkáddal, három mosdóval. A kápolna félig romhalmaz. A fatetős ebédlőben hosszú asztal, vastag vörös bársonyterítővel. Felemeljük a terítőt. Az asztal fája kopott, szúrt, vékony lábai mozognak. Mint régiséget őrizték meg. Minden szobában kattog a fényképezőgép. Tréfaárca indul meg, ahogy a legbizarrabb elrendezési felvételeket készítjük. A világhatalmi tébolyban szenvedő ország sötét végétét mutatja itt minden, ahol tragikus végű szerb uralkodók éltek életüket.

Belgrád utcai képe

Belgrád utcai képe az első pillanatra kaotikus. Csak később derül ki, hogy

mindenütt a német alaposág és szervező erő működik. Ami először feltűnik, hogy mindenki karszalagot visel.

Foerster német repülőlábbornok, Szerbia katonai parancsnoka mindjárt az első nap rendeletet adott ki, hogy a zsidók április 19-ig jelentkezzenek. Aki nem jelentkezik, agyonlövők. A jelentkezéskor minden zsidó sárga karszalagot kapott, rajta a felírás: — Jude.

Alatta a mogendovid. Így járnak a zsidók Belgrád utcáin. A villamosok nagybetűs felírás.

— Für Juden ist verboten.

Zöld karszalagot kaptak az öslakó szerbek, fehéret pedig azok a szerbek, akik németül is tudnak.

Ők a tolmács szerepét töltik be a német katonák utbaigazítására. Az utcákon zsfoltan közlekednek a villamosok. A fehérekeztűs német rendőr, olyan flegmával irányítja a szédítő forgalmat, mint akár Berlinben. A robbanó bombák által felgyújtott házakból az égés keserű szaga terjeng. Elegáns hölgyek róják a gyalogjárókat. Kacagnak, vitatkoznak, Ők az örök nők. Másutt szürösszemű boeskorosok szemefénye villan felénk. Minden zsidó üzlet megjelölve. A nagy, épen maradt áruházakban folyik a vásárlás. Kávéházak terraszain nyüzögnek a német katonák és civilek vegyesen. Mőzik előtt a nagy képes reklámok. A Tóparti látomás című magyar film bemutatására készültek Gazdátlan kutyák szaladgálnak az utcákon, költözők családot kocsin, kéziköcsin, taligán menetelnek ismeretlen irányba.

Belgrád közel félmillió lakosságából legalább 150.000 elmenekült. A gazdag zsidók már az első mozgósításkor kereket oldottak.

Stukák keringenek a város felett, majd vadászrajok húznak el szédítő iramban dél felé. Az egyik sétátró kisebb tónagyságú tölcserét vágott a

bomba. Rongyos, borostás arcu booskorosok állítanak meg.

— *Kruha, duhana!*
Kenyeret és dohányt koldulnak. A szétzúllottság siralmas jelei mindenütt. A kaoszban senki nem tudja, mit hoz a holnap és éli bizonytalan, keserű életét.

Koldulás kenyérért és dohányért, sorbanállás egy pohár vízért

Mindenki az utcán tartózkodik. Hivatalos helyek előtt sorfal várakozik bejutásra. A német gondoskodás kiterjed a szegényebb néposztályra is. Az ő részükre állandóan sütik a kukorica kenyeret. Aki megkapja a maga részét, ott a helyszínen eszi meg a még gőzölgő kenye-

ret. Dohányt már tíz napja nem kapni. Az éttermek és kávéházak el nem pusztult része nyitva áll és tolong bennük a nép, cifra hölgyek, booskorosok, katonák, civilek vegyesen. Söröznek, esznek, feketéznek. Nem csoda. Mindenütt a falragasz, hogy aki rendben végzi a dolgát, semmi bántódása nem lesz.

A német alaposság nyomán új élet kezdődik Belgrádban.

Szerb hadifoglyok takarítják a romokat, zsidó munkaszolgálatosok működnek és szedik össze a holttesteket. A német alaposság még arra is ügyel, hogy figyelmeztessen, ahol fel nem robbant bomba lapul meg valahol a földben, vagy ahol ragályos beteg lakik a házban. Mindjárt ott a figyelmeztetés a kapun:

— Vigyázat, fertőző beteg a házban.

A háromnapos bombatámadás a vízvezeték elpusztította. Most egy részét már kijavították. Hidrások állnak az utcákban a lakosság rendelkezésére. Sorfalat állnak a vízért. A villanytelep is elpusztult. Most dolgoznak a helyreállításán. Az utcákon acetilén lámpák égnek. Este 7 után csak katona járhat az utcán.

A Száva mindkét hidját a szerbek felrobbantották. A MFTR hajói és uszályai járnak a Dunán, amely a Kalimegdán ősi bástyái alatt öleli magába a Szávát.

A szerb sajtó elnémult.

A Vreme 8 emeletes palotája ép. de kihalt. Az Avala ügynökség palotája is sérthetetlen. A rádió épülete romhalmaz. Belgrád nagyon megbűnhődött súlyos vétkeiért. Szabó Géza

Egy közeledő jubileum elé

A világesemények dühörgő zajába észrevétlenül vegyül az a csendes sutlogás, amivel ma a Székelyföld lakói egy közeledő jubileumról beszélgetnek.

A jubildó személye nem tartozik a vezető politikusok sorába. Bölcsőjére se borult annak idején hetágu koronával ékeskedő mennyezet. Tekintélyt biztosító vagyonnal se rendelkezik, mégis országszerte ismeretes a neve s jubileumi évére mégis sok százan, ezren „söt százezeren” figyelnek fel.

Egész egyszerű szavakkal jegyezzük fel: P. Lukács Mansvét jubildó.

Nem a népmissiói számánál áll meg. Bár megállhatna azoknál is. Hiszen — úgy tudjuk — most tavasszal a 400-ik népmissióját fejezi be. Ez mindenesetre olyan csúcsteljesítmény, amire a világegyházban is kevés a példa. A 390-ik missiójára Rómából a Szentatyától kapott elismerő okiratot, most a 400-ik missióját egészen litokban tartja. Nem azért jubildó. Pappá szentelésének, primiciájának lesz 25-ik évfordulója május 12-én. Ez most pattant ki s hűvei, barátjai — akiknek száma meglehetősen nagy — szeretnék ezt a napot felejthetlenné tenni az egyszerű, szerény ferences atyának. Nagyon sokan érzik, hogy hálaival tartoznak neki.

Valóban hálaival érezhet P. Lukács Mansvétal szemben nemcsak az ujonnan felszabadult országrész, de az egész ország.

Ez az izig-vérig székely „barát” missiói útján nemcsak Krisztus hítlének, de Mária országának is láng-lelkű apostola volt. Miközben az emberek lelkében a hitet élesztette, ugyanakkor erősítette a faji öntudatot s a magyarság jövőjébe vetett törhetetlen reményt is gyökerezett. Gyűjtő beszédeiben mindig benne csengett a magyar bánat, de az erősítő, lelkesítő vígasztalás is. Előtte nem jelentett határt a trianoni vonal. Ment Jugoszláviába, mindenfelé, ahol rabmagyarok laktak. Csodálatosan védte őt a csiksomlyói „jó Mária”, hogy soha a halóságokkal nem gyűlt meg a baja. Esméit hirdette, félelmet nem ismerő, székely lelkesedéséből mindenfelé szórta a gyűjtő szikrákat s hitet, rendületlenül bizott a magyar föltámadásban. Hogy ez a föltámadás a megszállott terület magyarjainak érzését ennyire élő-elevennek találta, abban nem kevés része van P. Lukács Mansvétnek.

Különben az ő érdemeiről beszélni nem is lehet. Aki őt ismeri — annak a részére fölösleges, aki nem ismeri, annak — hiábavaló. Bizonyos, hogy P. Lukács Mansvét azok közé a névtelen hősök közé tartozik, akik elismerést nem várnak, jutalmat nem kívánnak — övé a jölteljesített kötelesség mindennél drágább tudata.. Tisztelői, rendi és előjárói mégis igyekeznek jubileuma napját valódi örömnappá alakítani.

PULI, A HADIFOGOLY

Irtá: gyulai JANKOVITS FERENC

Ott bandukolt ő is a hadifoglyok között a kalymári utcán s a szétzúllott sorokból kíváncsian nézett a falu lakóira. Kicsit idegennek érezte őket. Nem tudta, hogy miért, de látta, hogy valami nincs rendben e körül az örökös menetelek körül. Fel-felneézett gazdájára, de az ő szeméből se tudhatott meg semmit, mert neki is valahová a föld alá süllyedt a tekintete, mint a többi hadifogolyok. Vele pedig nem törődött senki. Látta az arcokon a fáradt kedvetlenséget, érezte a közönyt, amivel társai mindenit fogadnak. Eddig nem ilyenek voltak. Hangos kiáltozás és durva káromkodás csattogott körülöttük, csak most volt olyan csendes minden. Vajjon mi történhetett? És kik azok az emberek ott, a gyalogjárón, a kis kapukban, az ablakokban? Miért nem örülnek, miért nem lobogtatnak kendőt, mint tették még két nappal ezelőtt is? De ezek nem azok az emberek voltak. Érezte a szagukról, hogy nem ezek ünnepeltek akkor olyan hangosan. De akkor miért kerültek ők ezek közé? A társai mind azok, akikkel akkor együtt volt. Csak a sor szélén halad egy idegen katona szorongos puskával. Ő lenne az oka az egésznek?

Egy darabig töprengett még, aztán felhagyott ezzel a céltalannak látszó fejtevéssel és csak bandukolt tovább ő is a többiekkel.

Megéhezett. Kérőn nézett fel ismét gazdájára, a lábukhoz dörgölődött, de most csodálatosképp nem törődött vele senki. Másrok legalább belerugtak. Hangosai vakkantott, hogy felhívja magára a figyelmet. Ennek sem volt semmi eredménye, csak onnan, a ház mellől integetett felé egy olyan idegentudás katona, mint amilyen őket is kísérté. Egy kicsit félt tőle. Ismerete már az ügyesmát. Ilyenkor szoktak belerugni legnagyobbat. De azután mégis csak meggondolta magát. Kibódogolt a lábak közül s a ház felé vette útját. Az árok szélén azonban

megállt. Várta, hogy megegyeszen hívják, azután átugrott az árkon.

Az idegen katoná mosolyogva hajolt le hozzá, megveregette feketé, kócos hátát, azután egy darab szalonnát kotort elő valahonnan. A második darabot már a tenyerén tartotta elébe.

Közben mind többen és többen gyűltek köréjük, simogatták és egymással versengve etették.

A szalonnától egészen felvidult. Hátasan csóválta a farkát. A katonák játszané kezdtek vele, ő pedig engedelmesen „szolgált” és szaladt az eldobott kövek után.

Amikor észrevette magát, a menet már messze járt. Nem látszott belőle semmi. Nyugalanság fogta el. Szaladt volna a többiek után, de valahogy nem tudta rászólni magát. A katoná pedig, akitől enni kapott, ölébe vette, majd autóra tette és betakarta vastag takaróval.

Az utcára a legelők felől birkanyják érkezett és széledt szét a mély sárban.

A puli nézte egy darabig a vastag takaró alól, azután villámgyorsan kugrott a gépkocsiból és máris ott sürgölődött a rendellen nyáj körül. Mire kélszer körülfutotta a békés csoportot, már sűrű sorokban tömörültek a birkáék.

A nyáj után subás magyar haladt. Kezében hosszunyulú füttykőst tartott, de lábai fáradtak voltak már és

kutyáját ellötték mellőle valahol a réten.

A puli megállt előtte. Megesóválna a farkát, mintha munkára ajánlközne. Nézték egymást egy kis ideig, azután a juhász lehajolt és megveregette a bozontos hátát, tenyerét végighúzta az állat fején.

A puli megértette a mozdulatot. Tudta, hogy megköölték az egyezséget. Öröme jeléül farkával, mint valami eleven motollával fröcskölte a sarat, azután hirtelen eliramodott. Az idegen katonákat kereste, de, hogy nem talált senkit, visszasomolygott új gazdájához. Rónézett, jelezve, hogy mindent elintézett maga körül és indulásra kész. Amikor meglátta az öreg juhász szemében a mosolyt, megelégedetten vakkantott egy hangosat, majd teljes erejéből a nyáj után vetette magát. A juhászon is látszott, hogy elégedett.

Ki tudja, nem ismerték-e fel egymást valahonnan az idők végtelen messzeségéből, amikor itt még nem volt határ, csak ők voltak ketten, ott, a lágylajlásu dombok alján, a forró napsütésben!

(Bácska, 1941. tavaszán.)

Fest, mos, tisztít
Fischer Dezső
textil vegyész
Nagyvárad, gr. Csáky István u. 3.

A Szentmisék sorrendje a Székesegyházban május 11-én Szent László ünnepén:

Réggel hét és nyolc órákor csendes szentmisék.

Kilenc órákor Fiedler István püspök ünnepélyes szentmisét celebrál. A szentmise alatt Molnár János prelátus kanonok mond szentbeszédet. Ugyancsak kilenc órákor tábori

szentmisét mond a székesegyház előterében a diákság, katonaság és a vidékről jövő hívek részére Csepus Mihály endrődi apátplébános.

Szentmise végeztével a pápság a székesegyház előterében a szobor körül ünnepélyes körmenetben halad el a hívek sorfala között. Szent László király hermájával. Körmenet után Te Deum.

Az egyházi ünneplés után a Szigligeti színházban fél tizenkét órai kezdettel, ünnepélyes díszelőadás lesz Szent László tiszteletére.

D. u. fél 4 órákor a székesegyházban ünnepélyes litániát mond Fiedler István püspök ur. (Ester nem lesz litánia.)

4 órától 6 óráig a katonai zenekar tüzénét ad a váradi közönségnek.

Öltöny, felöltő, kabát, kosztüm és nadrágszövetek
DEUTSCH POSZTÓHÁZ
Nagyvárad, Kossuth Lajos utca 4. szám.

Legújabb tavaszi divat után férfi és gyermek öltönyt izlésesen, jutányosan készít.
Tisztviselőknek részletre is Balogh József úriszabósága
Nagyvárad, Teleki utca 40. sz.

VIDÉKIEK PESTEN

Irtá:

KINIZSI ANDOR

Aki amolyan „falusi kislány Pesten” jellegű történetet vár tőlem, az alaposan téved. Az ilyesmi ma már a mesék világába tartozik, mert a kedves vidékiek sokszor jobban ismerik gyönyörű fővárosunkat, mint mi, akik itt élünk. Itt élünk, tehát nem látjuk s nem érünk rá megnézni az érdekességeket, pompás szépségeket.

Aztán meg nagyon elpolgárisodtunk. Az embernek vannak törzshegyei, odajár, másra nem is kíváncsi. Azt a néhány pesti milliost kivéve, akik még ráérnek Budapest csodáival foglalkozni, semmiben sem különbözünk az okos, éles szemű vidékiektől. Sőt, néha lemaradunk az ő pontos értesüléseik és ragyogó tudásuk mellett.

Erre a Nemzetközi Vásár idején jöttem rá.

Ebből látszik, hogy azért nekem is éles szemem van, nem hiába születtem vidéken, a Dunántúl csillogó városában, ősi Székesfehérváron.

Mondom, itt volt a Nemzetközi Vásár.

Az egyik este kávéházba mentünk hárman: Gyula, Miki és én. Úveg bor mellett beszélgettünk és élveztük a cigány zsongó muzsikáját. A kávéház zsufolásig tele volt, izes tájszólások hallatszottak innen is, onnan is. Nem csoda, százezerszámra jöttek fel a vidékiek, akik szintén szeretik a tünt, meg a cigányzenét.

Nézzétek, milyen aranyos az a család, amelyik szemközti ül velünk — szólalt meg egyszer csak Gyula. — Kedvem volna átülni hozzájuk, egy kis üdülő csevegésre.

Odapislantottunk. — Naja — mosolyogtam rögtön, — téged valószínűleg nem is a papa érdekel annyira, mint az a csinos, szöke leány, aki ábrándos szemmel tekintget körbe.

— Ejnye-bejnye — lelkesedett Miki azonnal, — a vidéki fruskának megakadt a szeme rajtuk. Persze, a pesti gavallér tetszenék neki!

Ezt némi fölénytel mondta, elégre csinos gyerekek volnának mind a hárman. A fölény aztán kezdett alábbhagyni nála, de nem az a buzgóság, amellyel állandóan oda-oda-kacsintott a szöke leányzóra. Miklós örök hódolója a női nemnek és pontosan abban a korban van, amikor tiokban már nőszülésre gondol az ember. Nyíltan tagadja ugyan a dolgot, mert fél a nagyszájú aglegény barátainak kibeszélésétől, de belül annál jobban vágyódik a meleg, családí fészék után. Pláne, az ilyen korlátozott, hustalan, szappantalan világban.

— Helyes a gyermek — állapította meg Gyula s ő is átnézett olykor.

Lassan idogáltunk, vigyázva, mert manapság lássé drága a bor, viszont kétszer olyan jólesik, mint máskor. Soha sem vetettük meg ugyan a hegy levét, mostanában azonban szűkebbre fogtuk a torkunkat.

— Annyit még keresünk, hogy éhen ne haljunk — szoktuk mondogatni, — de szomjan veszni, még rémesebb. Itt pedig alig telik.

Megnyugtatót mindenkét, hogy a bort ideig még nem vonjuk meg a száinktól. Ott, a kávéházban is mind-

jobban belejöttünk a poharazgatásba, aminek következtében lassan kacérkodni kezdtünk a cigánnyal. Egy-két szívűjditőbb nótánál félhangosan el is dudoltunk. Hiába, aki a pohár fenekére néz, az csupa dalt, muzsikát talál benne!

Ugyanez, mintha a barátságos vidéki családok is fellelkesítette volna, mert a nagybajuszu papa újabb butétiát bontatott, a gazdász külsejű fia pedig célirányosan pattintgatni kezdett az ujjával. A kislány is mindjobban rajta felejtette kökönyvszemét Miki barátunkon.

— Acsi, gyere ide! — rendelkezett váratlanul Miki és érthető célzattal a „Csak egy kislány van a világon...” kezdetű, végtelenül hasznos és édes dalt rendelte meg a primásnál.

A cigány remekül húzta, közben kiartóan nézte borunkat.

— Ó, tündéri vidék, páras földszag, tavaszi szántás, hajnal és madár-fütty! — sóhajtozta Miki, aki született pesti gyerek léteke világéletében a falu, a puszta, a vidék után vágyott.

Igazad van, testvér — dörmögte Gyula. — Ilyen leányok nem igen nyílnak a budapesti aszfalton, hanem csak a tornácok házak muskallijai között. Édes, enniváló teremtes, ebből lesz ám kitünő feleség!

Ebben a pillanatban váratlan fordulat történt.

A gazdászifjú feldlt és egyenesen hozzánk jött. Akkurátosan összevágta bokáját, bemutathozott, majd ezt mondta:

— Ne haragudjatok, urak, amennyiben lehetséges volna, egészen rövid időre kölcsönkérném a cigányt, ha megengeditek. A hugomnak kitünő hangulata van, neki szeretnék huzatni.

— Parancsolj, boldogan — feleltünk azonnal és Miki még hozzátette. — Légy szíves kézcsofkom tolmácsolni bájos hugódnak, pajtás.

Hálásan köszönöm — állt fel a vidéki fiú, kezelt és visszament. Később átintogattunk a poharával, mi vissza, megint odajött hozzánk s rendjén összemeledtünk. Akkor aztán kedvesen kibökte:

— Unalmas ez az átjárkálás, fiúk. Ha nem vennétek tolkodásnak, szívesen látlak a mi asztalunknál beneleket. A hugom bomlik a magyar nótáért és ti kiválóan tudtok mulatni... Gyertek át, ha tetszik...

Hát hogyan tetszett volna!

Már jókora mennyiség fűtötte szívünket a remek muskotályból, így nem csoda, ha Miklósnak szikrát hányt a szeme a gazdász meghívására. Öt perc múlva már az Évke sülébe huzatta a „Káka tővén költ a ruca...”, meg a „Kék a buzavirág...” nótát. Gyula a mama mellé került,

KÖNYVISMERTETÉS

Hartmann: **REPITORIUM RITUUM** című kiváló liturgikus munkájának 14-ik kiadása most jelent meg. Hartmannak e nagyszabású munkáját évtizedek óta minden teológus úgy ismerte, mint a liturgikus gyakorlati ismeretek kimerítő tárházát. Tudós szerzője 24 évvel ezelőt adta ki 13-ik kiadását. Közvetlenül a világháború után akarta kiadni az újat. De közben meghalt és csak most jelenhetett meg ez a kiadás Johann Kley átdolgozásában. A 14. kiadás teljesen átdolgozott munkát mondja magát. Valóban így is van: hiszen az átdolgozó az új Egyházi Törvénykönyv módosításait és az azóta megjelent lényeges liturgikus újításokat, valamint az újabb liturgikus mozgalmakat, eseményeket is bele kellett dolgoznia, — mindezt pontosan hivatkozva a rendeletekre, legfőkébször szövegszerűen is idéve azt. A hatalmas, közel 1000 oldalas munka óriási anyagot ölel fel 12 fejezetben: 1. a szent időkről és az egyházi évről; 2. a zsolozsmáról; 3. a szentmiséről egész monográfia; 4. a szentségekről; 5. az áldásokról; 6. a körmenetekről; 7. az egyházi temetésről; 8. a különféle ájtatosságokról; 9. egyes főbb ünnepek külön szertartásairól (gyertyaszentelés hamvazás, a nagyhét szertartásai); 10. az egyházi méltóságok viselőinek jelvényeiről és tiszteletbeli jogairól; 11. a sekrestyés és ministránsok teendői; 12. a templom, szent helyek és szent felszerelések. — Mindezt olyan pontosan és kimerítően, mint egy más

liturgikus munkában sem. Egyik-másik fejezete egymagában is bőszeges monográfiának illik be. pl. a zsolozsmáról több, mint 100 oldalon, a szentmiséről 340 oldalon tárgyal. Előnyére völik, hogy e kiadás az előzőköt betűinek búcsút mondvaink betűvel nyomódott és így sokkal áttekinthetőbbé vált. A művet 26 oldalra terjedő betűrendes tárgymutató teszi könnyen kezelhetővé. Kaptható Ferdinánd Schöninghnél, Paderbronban.

A GYERMEK GONDOZÁSA ÉS ÁPOLÁSÁRÓL soha sem tud eleget a fiatal anya! Már a negyedik bővített kiadásban jelent meg Dr. Preisch Kornél egyet. m. tanár gyermekorvos „A gyermek gondozása, táplálása és ápolása születésétől 6 éves koráig” című kitünő műve, mely a nagyszerű és teljesen elfogyott előző kiadások pótlásául kíván továbbra is a fiatal anyák segítségére lenni a gyermek helyes táplálása gondozása ápolása körüli ezer ezer kérdésben. A szoptatás technikája és nehézségei. Mennyit szopjon a kis baba? A szoptatódjaka. Az elválasztás. Mit egyen az elválasztott gyermek? A csecsemő mesterséges táplálása. A kis baba fűtőztése és tisztántartása. A kis baba levegőztetése. Az ujszülött testi és szellemi fejlődése. A fejlődési rendellenességek és más kóros elváltozások. A nagyobb csecsemő és egy éven felüli gyermek táplálkozása. 2—6 éves gyermek étlapja.

Miseruhák, pluviálék, kelyhek, cingulusok, gallérok reverendák stb.

Oberbauer A. Utóda

legelőnyösebb beszerzési forrása
Budapest, IV. Váci-utca 41 sz.
Alapítási év 1863. Tel. At. 83-3-44.
78 éves cég.

rám jutott a derűs kedélyű, pocakos papa.

— Italt! — intette magához fél szemmel a pincért Miki és 120-as tempóval udvarolt a kacagó, csengve daloló Evikének.

A papa nagyokat pöfékelt a szivarjából.

— Ti aztán tudtok mulatni, öcsém — mondta elismeréssel.

— Hát Istenem, fiatalok vagyunk — szerénykedtem.

— No nem, nem, higgyétek el, hogy ritkán találkoztam ilyen magyaros ízű, uri fiatalemberekkel. Ezért nem szeretem a pestieket, azok mind feketekévé, szódabikarbónán élnek és rumbált fityürésznek.

— Ugyan, kedves bátyám — feleltem udvariasan, — mi mindig ilyenek vagyunk. Szeretjük a jó bort, a muzsikát és az igazi vendéglátsát, ami ma már csak a jó vidékieknél található. Ha szabad érdeklődnöm, honnan jöttetek fel a Nemzetközi Vásárra?

A papa öblösen nevetett:

— Mi bizony nem jöttünk fel, öcsém! Itt élünk Budapesten, öreg ferencvárosi lakók vagyunk a Práter utcából, a gyerekeket kivéve, persze. Azok még fiatalok.

— Igaz-e? En azt hittem... — dadogtam, de az öreg ur közbevágott:

— Hanem rajtatok ugyancsak meg látszik, hogy nem a flasztert koplatjátok, hanem a földet, mezőt, erdőn jártok egész nap. Melyik vidékről valók vagytok, árulj el nekem.

Paff lettem! Hiszen mi kölcsönösen tévedtünk, amikor vidékieknek néztük egymást! Tyhű, ezt nevezem aztán melléfogásnak!

Pillanatok alatt kiderült a közös tévedés és nagy nevetés közben állapítottuk meg, hogy bizony pestiek vagyunk valamennyien, ha nem is a szódabikarbónán, hanem a rendes ivású, dalkedvelő fajtájából. Budapesti a mama, a papa, a kis muskallilány, meg a gazdászfiú, aki a közgazdasági egyetemre jár és mérnök lesz belőle, ha nem önállóítja magát később az esti italozások tekintetében.

Pestiek vagyunk, magunkról nem is szölv.

— Na, erre iszunk egyet! — haragolta a papa jó, magyar szokás szerint, amely minden alkalmat megragad arra, hogy hörpintessen. Jött tehát az újabb bor, szóltak a friss nóták és a mulatság még vidámabban folyt tovább.

Aztán szétváltunk és kiki hazament.

Hála a sorsnak, azért nem szakadtunk el új ismerőseinktől végleg, mert Miki megszerezte Evikének címét. Azóta is tüzesen udvarol a fiataló kökönyvszemű leánynak és nagy lehetőség van arra, hogy a barátságos italozás egyszer még happy enddel végződik. Mikinek ugyanis határozott szándéka, hogy kimondottan „vidéki” lányt vesz el feleségül.

Nos, a Práter-utca pedig Budapesten már majdnem vidéknek számít!

H I R E K

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
SZILÁGYI DEZSÓ-UTCA 5 SZAM.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 90.
 félévre 15, egy óra 2.50 pengő
 Egyes szám ára 10 fillér

Telefon: 12-27,

Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.

Kéziratokat nem örzünk meg és nem
 adunk vissza

A kis Maris

*Apró cselédke volt Maris,
 vadon nőtt, mint a zsálya,
 haja szöszke volt, szeme kék
 s fakó a rokokójája.*

*Débákat őrzött a gyepen,
 szép selymes, puha pázsiton,
 barna kenyéren éldégtél,
 nem mazsolás kalácson.*

*Am ha a nap rákacagott
 reggelenként a földre,
 átváltozott a kis Maris:
 királylány lett belőle.*

*Fején a pittypang-koszorú
 arany virággá váltott
 s arany sugárból szótt a nap
 a vállára palástot.*

Akosfyne Eötvös Irén.

KISGAZDA-ENGEDMÉNY A JÉGBIZTOSÍTÁSOKNÁL. A szépen fejlődő termés nemcsak bőségséget, de megnyugtató érzést is vált ki a gazdákból. Örömmel látja vetésnek fejlődését, számíthatja a termés hozamot, kiadásainak magyarázatát annak értékesítéséből fogja fedezni, de az egész évi kenyér is abból fog jutni családjának. Azonban az egész számítását keresztül huzhatja a jégverés. A termés éipusztul, a kiadásokra fedezet nem lesz és a család is nélkülözéseknek néz elébe. Alhatik-e nyugodtan a gazda jégbiztosítás nélkül? A jégbiztosítási díjak alacsonyok, a feltételek kedvezőek, a kisgazdák külön kisgazda-engedményben részesülnek, minden ok megvan tehát arra, hogy kisgazdánk jégbiztosításukat minél előbb jelentse be.

Az 1857-ben alapított, legrégebbi és legnagyobb magyar biztosító magánvállalat, az **ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG** 1941. január 1-én átvette az érdekkörébe tartozó **ELSŐ ERDELYI ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG** teljes (tehát kár-, és baleset-, valamint élet-) biztosítási állományát. Az „Első Magyar” budapesti (IV. Vigadó-tér 1.) központja és helybéli főgynöksége, illetve képvisellete készséggel ad felvilágosítást minden biztosítási vonatkozású ügyben.

Az Országzászlónál vasárnap, május 11-én a **We-Ego** cipőgyár első örszakasza teljesít örséget.

ORVOSI HIR. Dr. *Knézy Jenő* fogorvos, O. T. B. A. körzeti orvos rendelését Deák Ferenc-utca 2. sz. I. e. megkezdte. Rendel. d. u. 4-6 óráig.

Szörmék, bundák nyári megóvását
 felelősség mellett vállalom

Halász Imre szücsmester
 Kazinczy utca 4. Színház mellett.

A MÁV nagyváradai Dal- és Kulturoportja vasárnap délután pontosan 5 órai kezdettel az **Almühely** nagytermében műsoros délutánt tart. Színpadra kerül: Az obsitos népszimfű 3 felvonásban. Irtó: Bakonyi Károly, zenéjét szerezte Kálmán Imre. Zenekart vezeti Nagy Gyula. Magyar táncot lejt Akurátni Mimike. Az érdeklődőket ezután tisztelettel meghívjuk.

ANYÁK NAPJA A NAGYVÁRADI ÖTÖDIK SZÁMÚ ÁLLAMI NÉPISKOLÁBAN. A nagyváradai ötödik számú állami népiskola tantestülete és tanulói Anyák napján, május hó 11-én, vasárnap délután 5 órai kezdettel műsoros délutánt rendeznek, amelyen aktuális műsorszámok és kis szindarabok szerepelnek. Belépti díj nincsen, de önkéntes adományokat elfogadnak az iskola kulturális céljaira. Az iskolai ünnepség a Mátyás király-ut 112. szám alatti iskolában lesz.

Az NSE Otthon Elnöksége kéri az összes tagjait, hogy napi ügyek megbeszélésére, szombaton és vasárnap mindenki jelenjen meg. Egyben felhívja figyelmüket, hogy Otthonukban (Katolikus Körben) minden este zenés szórakozás és vasárnap délután öt órai zenés teadélután van.

ÚJ NEVET KAPOTT DICSŐSZENTMARTON. Bukarestből jelentik: A hivatalos lepban törvényrendelet jelent meg, amely szerint Dicsőszentmárton a jövőben Tarnaveninek fogják nevezni. A város névváltoztatására, az indokolás szerint, az eddigi Dicsőszentmárton magyaros hangzása adott okot.

Férfiingek, alsónadrágok
 méret után is.
 Nyakkendők, zsebkendők, harisnyák, uridivatudonságok megérkeztek
Czillér Imre divatházába

FELHÍVÁS. Közjegyzővé történt kinevezésem folytán felkérem volt ügyvédi irodám ügyfeleit, hogy irataikat közjegyzői irodámban Kossuth Lajos-utca 3. szám alatt vegyék át. Dr. *Kaczián Kálmán.*

VASUTI KORLÁTOZÁSOK A DUNÁNTULON. Budapest, a M.T.I. jelenti: A MÁV igazgatósága közli, hogy május 10-től kezdve a Dunántúl egy részében a vasúti személyforgalomban erős korlátozást léptetnek életbe.

ORVOSI HIR. Dr. *Baranyai Lajos* bőrgyógyász, urológus rendelését Hiltler Adolf-utca 11. sz. alá helyezte át.

A NAGYVÁRADI AGRÁR TAKARÉKPÉNZTÁR r.-t. termelési hitel folyósít hitelképes mező- és szőlősgazdák részére.

* **Kultura Középiskoláj Magántanfolyam** elnevezéssel egy tanügyi hatóság által engedélyezett vállalkozás indult Budapesten, amely célul tűzte ki, hogy nagy pedagógiai körtekintéssel, olcsón és eredményesen készítse elő az idősebb magántanulókat.

Június 5. Ez a nap a m. kir. Államsorsjáték legközelebbi húzásának napja. Idejében szereze be államsorsjegyet (ára egész 3 P, fél 1.50 P). akkor Önnek is esélye lehet a nyeresésre! Főnyeremény 40.000 P.

SZÉKESFEHÉRVÁR FŐISPÁN-JÁVA NEVEZTÉK KI CSITÁRY EMILT. Budapest, a M.T.I. jelenti: A kormányzó a belügyminiszter előterjesztésére *Csitary G. Emil* székesfehérvári polgármestert, Székesfehérvár főispánjává nevezte ki.

Május végén nyílik meg a Hunnia Nagyszálló

Nagy a sürgés-forgás az egykori Fekete Sas szálló helyén. Az elegáns szobák minden kényelmet biztosító modern butorzatát próbálgatják, a színeket harmonizálják: egy-két hét és Nagyvárad nagyszerű idegenforgalmi attrakciót kap a megnyíló Hunnia Nagyszállóban.

Dr. *Kövendi Nagy Miklós* szállodája nemcsak Várad, hanem az egész ország hotelipara remekművének ígérkezik.

A különböző színű rózsaszín, kék, sárga, zöld, lila, sb. szobák, lágy világlátással, süppedő szőnyegekkel, ragyogó tisztaságával megadja a meleg

otthonnak azt a megnyugtató érzését, amire vágyik minden utas.

A magyar városok legnagyobb részében érthetetlen módon elhanyagolták a szállodaipart. E téren Nagyvárad ellen nem lehet majd panasz mert

a hihetetlen befektetéssel megnyíló Hunnia Szálló szakértők véleménye szerint felveszi a versenyt a legelőkelőbb fővárosi dunaparti hotellel.

Természetesen ekkora áldozatkészség megérdemli, hogy a hatóságok is a legmesszebbmenő támogatásban részesítsék a nagyszerű vállalkozást.

"Magyar Lapok" gyűjtése az árvizkárosultakért

Eddigi gyűjtésünk **11.232.47 P**
 Újabb adományok:
 Nedelkó János, a Pannonia szálló bérelője, Nagyvárad 15.- P
 Rácz József gimn. igazgató, Szamosújvár 10.- P
 Aknasugatagi hívek adománya: özv. Loichi Péterné 1, özv. Kajdi Bálintné 1, Szabó János 1, Rácz Istvánné 1, Pojenár Károly 5, Kaisz József 3, Dáncs Péter 5, Simanovszky Mihály 1, Simanovszky Gyula 2, Zaharovits Nándor 3, Fejes Gusz-

táv 1, Babula József 1, Fejes Rozália 2, Schnep Sándor 3, Sz. F. 6, özv. Czébely Istvánné 2, Pohl József 1, N. N. 7, Lehoczky Lajos 2, Kirchmájér Péter 1, özv. Kaisz Gézané 1, Révész József 1, Keresztény István 1, Kerekes Gabriella 1, özv. Szabó Sándorné 2, Gruzsnyczy Károly 1, Zaharanszky Gyula -50, Melega János -70, Pataki István -50, Mudra László 2, összesen 59.70 P
 Összesen **11.327.17 P**

Haszonbérbeadási hirdelmény

A nagyváradai lat. szert. Káptalan f. évi május hó 20-án déli 11 órakor Nagyváradon a Káptalan Gazdasági Hivatal (Sal Ferenc u. 6.) zárt ajánlatu nyilvános versenytárgyaláson 1941. évi október hó 1-től kezdődő 12 gazdasági évre haszonbérbe adja a círköpusztai mintegy 1075 kat. hold kiterjedésű mezőgazdasági birtokát.

A birtok művelési ágak szerinti megoszlása a következő:
 szántóföld 896 kh. 412 □ 61
 kert 4 „ 349 „
 szőlő 1 „ 513 „
 legelő 41 „ 354 „
 erdő 37 „ 988 „
 adómentes terület 94 „ 411 „
 Összesen 1075 kh. 427 □ 61

Az ezennel meghirdetett birtok Bihar vármegyében, Csökmő község határában a Csökmő-Okány törv. hatósági ut két oldalán fekszik.

Ajánlati biztosítékul nyugta ellenében kat. holdanként 2 P fizetendő be a versenytárgyalás megkezdése előtt délelőtt fél 11 óráig a nagyváradai lat. szert. Káptalan Gazdasági Hivatalában (Nagyvárad, Sal Ferenc utca 6.)

A részletes versenytárgyalási és haszonbérleti feltételek a káptalani uradalom jószágfelügyelőségénél, Czirkópuszta, up. Csökmő, Bihar m., vagy a nagyváradai káptalani gazdasági hivatalban megtekinthetők. Ugyanott részletes felvilágosítások is kaphatók. Nagyvárad, 1941. április hó.

A nagyváradai káptalani uradalom Jószágfelügyelősége.

Üngyűjtők újra kaphatók
HISZAY órásnál Rákóczi-ut 6.

FELHÍVÁS. Felkérem azokat, akik tudnak valamit férjemről, *Nemes Ignác* mozdonyvezetőről, aki Temesvárról menekült, értesítsék Bernát szücsnél, Gróf Bethlen István-u. 11. sz. alatt Nemes Ignácét, vagy Dumé Gizit.

PÁLYAZAT AZ EÖTVÖS KOLLÉGIUMBAN MEGÜRESEDŐ HELYEKRE. Budapest, a MOT. jelenti: A Báró Eötvös Kollégium igazgatója közli, hogy a kultuszminiszter rendelete alapján az 1941-42. tanévre a megüresedő helyekre pályázatot hirdet. Elsősorban azok a középiskolát végzett ifjak pályázhatnak, akik tanulmányaikat jeles eredménnyel végezték és a jövő évben az egyetem bölcsészeti karára iratkoznak be.

ORVOSI HIR. Dr. *Bogdány György*, az Országos Társadalombiztosító Intézet nagyváradai 7. sz. körzetének kezelő-orvosa rendelését a Hlatky Endre (Zöldfa) utca 2. sz. alatt megkezdte. Rendel. OTI betegeknek d. e. 8-10-ig, magánbetegeknek d. e. 10-11-ig, d. u. 3-4-ig.

Nagyvárad thj. Város Közüzemeinek Igazgatósága.

1024/1941.

Hirdetmény

Értesítjük a t. fogyasztó közönséget, hogy tekintettel a szén- és faárak, munkabérek, szerelésiinkhez és javításainkhoz szükséges anyagárak emelkedésére, a M. Kir. Belügyminisztérium 132614/1941/IV. b. sz. rendeletével a víz- és csatornadíjakat 1941. április 1-től számított hatállyal a tavalyi egységáraknak 15 százalékos emelésével, a vízóradíjakat pedig havi 50 fillérben állapított meg.

Nagyvárad 1941. május 3-án.
Közüzemek Igazgatósága.

RADIO

VASÁRNAP, MÁJUS 11.
Budapest I.

- 8.00 Ébresztő, Szózat, Hangmezek
8.45 Hírek.
9.00 Üzenetek a Nemzetközi Vásárból.
10.00 Református istentisztelet a Kálvin-téri templomból. Prédikál Agoston Sándor, a volt jugoszláviai református egyház püspöke.
11.00 Egyházi ének és szentbeszéd a Szent Domonkos rendi plébánia-templomból. A szentbeszédet mise előtt P. Badalik Bertalan mondja.
12.20 Időjárás, vízállásjelentés.
12.30 Üzenetek a Nemzetközi Vásárból.
13.30 A Légóttalmi Liga gázlarc akciójának eredménye, Anna királyi hercegnő előadása.
13.45 Hírek.
14.00 Hangmezek.
15.00 Mezőgazdasági szakelőadás.
15.45 Üzenetek a Nemzetközi Vásárból.
16.30 A selyem. Moravék Endre dr előadása.
17.00 Hírek magyar, szlovák és ruszin nyelven.
17.20 Honvédműsor. Közvetítés a Nemzetközi Vásár stúdiójából.
18.00 Székesfővárosi Zenekar.
19.00 Hírek magyar, német és román nyelven.
19.20 Hangképek a Ferencváros—Szolnok nemzetközi bajnoki labdarúgó mérkőzésről.
19.45 A tizedik kérő. Közvetítés a Vignó színházból.
20.50 Sport- és löversenyeredmények.
21.40 Hírek.
22.10 A tizedik kérő c. zenés játék folytatása.
Majd: Táncklemezek.
23.00 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven.
23.25 Sárközi Gyula cigányzenekara.
24.00 Hírek.

HÉTFŐ, MÁJUS 12.
Budapest I.

- 6.40 Ébresztő, Torna.
7.00 Hírek. Közlemények. Étrend. Hangmezek.
10.00 Hírek.
10.20 Történet az állatvilágból: Tüskés Pál kalandjai, Irta Nyáry Andor. Felolvasás.
10.45 Egy és más a világról. Rexa Dezső előadása.
11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat.
11.40 Üzenetek a Nemzetközi Vásárból.
12.00 Harangszó. Himnusz.
12.10 Lakatos Misi és Lakatos Tóni cigányzenekara muzsikál. Közvetítés a Nemzetközi Vásár stúdiójából.
12.40 Hírek.
13.20 Időjelzés, vízállásjelentés.
13.30 Üzenetek a Nemzetközi Vásárból.
14.30 Hírek.
14.45 Műsorismertetés.
15.00 Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak.
15.30 Üzenetek a Nemzetközi Vásárból.
16.15 Diákfelőra.
16.45 Időjelzés, hírek.
17.00 Hírek magyar, szlovák és ruszin nyelven.
17.40 Az Országos Közegészségügyi Intézet közleménye.
18.10 A rendőrség fűvőzenekara.
18.45 Bulgária szövetségi vezetői Magyarországon. Előadás.
21.40 Hírek.
22.10 Sárjai Elemér cigányzenekara muzsikál, Varga Imre énekel.
23.00 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven.
23.30 Hangmezek.
24.00 Hírek.

Frenczel Sándor

tükör és üvegcsiszolda

Tábla-üveg nagy raktár
Képkerepezés
Falburkoló üvegcsempék
gyári lerakata

Nagyvárad, Szt. János u. 44-48.

Telefon: 19-13

SZÍNHÁZ

„A falu visszahív“
M. Katona Ilona szindarabjának ősbemutatója

Csak helyeselni lehet, hogy a Szigligeti Színház időnként bemutatja olyan színpadi szerzők darabjait akik nem jutnak színpadhoz a fővárosban. Kétségtelen, hogy ezzel értékeket menthet a vidéki színjátszás, amelyek esetleg veszendőbe mennének akár azért, mert a budapesti színházak felvevőképessége nem korlátlan, akár pedig azért, mert az előadásra benyújtott darabok elbírálásánál óhatatlanul érvényesülhetnek az egyéni ízlés nem mindig helytálló szempontjai.

A nagyváradi színház péntek este M. Katona Ilona három fejezetes színművének bemutatásával igyekezett megfelelni a színpadi szerzőválasztás nehéz és felelősségteljes feladatának. M. Katona Ilonának több regénye jelent már meg s *A falu visszahív* című darabjal elsősorban kísérletezik színpadon. Munkája több eleven megírt részletében is mutat fel értékeket, de a darab egész felépítése alig haladja meg a dilettantizmus színvonalát, úgyhogy annak alapvető hibái éppúgy szemébe ölenek a kevésbé szakavatott nézőnek is, mint a megírás fogyatékoságai.

A színmű hősnője, dr. Jámber hírneves orvosnő, aki hat hónapos kora óta lelencházban nevelkedett s önéletről küzdött fel magát, megfoghatatlan módon aznap talál rá édesanyjára, amikor bakteológiai kutatásainak eredményeit a francia tudományos akadémia kitüntetéssel jutalmazza. A boldog anya magával viszi a hivatásteljesítő önéletrészletében idegileg kimerült fiatal nőt havasaljai szerény életkörülményei közé, hogy ott pihenje ki fáradalmait. Dr. Jámber orvosnő, a francia akadémia kitüntetője, rangrejtve jelenik meg Havasalján, édesanyjának, az egyszerű gazdasági cselédnek az otthonában. — parasztleánynak öltözik, aki valahol uraknál szolgált városon, de ebben a minőségében is szerelemre lobbantja a falu első leányának, Csordás Nagy Andrásnak a szívét, ekkor pedig épp a falu leggazdagabb leányával akart összebarnolni nagyratörő édesapja. Régi népszínművekre emlékeztető drámai konfliktus keletkezik ebből, aminek megoldásánál jóakaratulag közreműködik a falu plébánosa is. A harmadik felvonás végjeleneitében pünkösdi töltőtökáposzta-évs miatti epegörcsőkben fetregő asszonyt hoznak hordágyon a színpadra, mire dr. Jámber hírneves orvosnő fehér köpenyt ölt és injekcióval segít a beteg. amit tetlenül vár be a színen kissé indokolatlanul megjelent budapesti egyetemi tanár — akinek intézetében dr. Jámber nagyranőtt — és szintén igazolja Csordás Nagy András mátkájának kiletét. Erre aztán megnyugszik a nagygazda is, a fiatal orvosnő lemond további tudományos kutatásairól, elhatározza, hogy orvos lesz Havasalján s az ifjú szerelmeseik boldogan borulnak egymás karjába.

A darabba különösen Fónay Márta vitt életet Csordás Nagy Elek városiasodott leányának komikus szerepében, de kitűnő alakítást nyújtott Borsos Béla a cserbenhagyott gazdeleány babájának szerepében is. Dícséretes igyekezettel mentették a darabot Sarmássy Miklós, Körössy Ju-

ci és Borsos Manó is, de Fülöp Viola nem tudott megküzdeni a minden életet és valószínűséget nélkülöző főszerep feladataival. (*)

A színházi iroda közleményei:

Kacsóh János személyes vezényletével
Kacsóh Pongrác örökbeesü daljátékát, a János vitézt mutatja be a színház operett együttese diszeloadásban, a nagy szerző fiának Kacsóh Jánosnak személyes vezényletével. Ünnepi fényt és külsőséget kölcsönöz az előadásnak ez az esemény. A nagyváradi Szigligeti Színházat érte az a nagy megtiszteltetés, hogy Kacsóh János, a nagy szerző fia, vezényli ezt az előadást, ami a színház nagy művészi eseménye. A János vitéz előadása parádés szereposztásban kerül színre vasárnap este 8 órakor, amelyre a helyárak rendesek — **Hétfő este — filléres helyárakkal** a Kaland. Márai Sándor mesteri műve lesz ismét műsoron Sarmássy Miklós rendezésében. Helyárak 30 fillértől 120 fillérig.

APRÓHIRDETÉSEK

Szavanként 10 fillér, állást keresőknek 25% kedvezmény

Lakás

- Utcai** butorozott szoba azonnal kiadó. Sal Ferenc u. 29. 447
Egy butorozott szoba teljes ellátással vagy anélkül, azonnal kiadó. Cim: Lakatos u. 14. 445
4 szobás, kertés magánház kiadó. — Hitler A. u. 55. 438

Adás-vevél

- Akar** jól öltözködni olcsón? Keressé fel Molnár használt férfiruha üzletét, Bémer tér 1., udvarban. — Használt férfiruhat jó áron veszek. 302
Aranyat, briliánt, ezüstöt magas áron veszek. órák, ékszert javítok. — Gyenge István ékszerész, Rákóczi u. 19
Eladó: aranyozott consul tükör, ágyak, éjjeli szekrény, tükrök, székek, képek, Lukács György utca 16. 450
Aranyat, ezüstöt, ékszert magas áron veszek. Haslinger ékszerész, Rákóczi ut 8. 545
Külföldi argaman szőnyeg, 12 qu-os, sezlontakaró és kisebb apró szőnyegeket eladó. Cim Alapi u. 2. földsz. ajtó 1.
Schunda-féle cimbalom eladó. Nilgesz telep, volt E. Garbeanu utca 2. 449
Modern háló, diófa asztal 4 székekkel eladó. Török Ignác u. 67. 446
Pianinó keresztthuros eladó. Vécsey utca 6. ajtó 1. 444
Egy új, modern magánház eladó, amely alkalmas gazdálkodásra is. Vargu utca 20. 435
Eladó Fordson traktor, prima állapotban 2200 pengő. Főrizs Sándor Szt János u. 72 430
Ócska paplan vattát állandóan veszek. Szigligeti u. 5. szuterin. 338

Különléle

- Okleveles** tanár vállalja középiskolások lelkiismeretes előkészítését, Beöthy Ödön u. 42. (Kapuval szemben.) 442
Társat keresek, keresztényt prima gyors üzlethez. Ajánlatokat „Tízezer” jelíggel. 448

Szépségre vágyók már évtizedek óta látogatják és dicsérik kitűnő szabásáért, precíz munkájáért, modern princss. — plastikus melltar. — **A természet valóságát átalakító „forma fűzőiért”** és áldásos egészségi haskötőit: **KOVÁTS SANDORNÉ fűzőspecialistát**, (Nilgesz-telep volt Sinaia 10.), akinek elismert jó hírneve biztos garancia, hogy a legjobb kiszolgálásban részesül.

Heti műsor:

- Vasárnap délután 4 órakor: **Alvinó huszárok**. Filléres helyárakkal.
Vasárnap este 8 órakor: **János vitéz**. Kacsóh Pongrác fiának személyes vezényletével. Diszeloadás. Rendese helyárakkal.
Hétfő este 8 órakor: **Kaland**. Filléreshelyárakkal.
Kedd este 8 órakor: **Gyergyói bál**. — filléres helyárakkal.
Szerda este 8 órakor: **Gyergyói bál**. Filléres helyárakkal.
Csütörtöktől nagy premier: **Dankó Pista** nótafája.
Péntek este 8 órakor: **Dankó Pista** nótafája. Másodszor.
Szombat délután 6 órakor: **Dankó Pista** nótafája. Harmadszor.

Rövid keresztthuros zongorát, csak jó gyártmányt bérbeveszünk. Emke kávéház. 431

Ujságos bódé kiadó a Rulikovszky uton 35 pengő készpénz óvadékkal. — Jelentkezés a kiadóhivatalban. 437

BESSENYEI kályhás, Huszár u. 23

Kultura Középisikolai Magántanfolyam gyors, lelkiismeretes, eredményes. Budapest, Mester u. 4, IV-3 (Válaszbélyeg). 398

UJSAG makulatura kapható a Magyar Lapok kiadóhivatalában.

Allást nyec

- Falusi** postára kiadónót, vagy intelligens kezdő gyakornoknót, azonnali belépésre keresek. Ujházy, Rulikovszky u. 22. 452
Német levelezőt keresek 2—3 órai levelezésre. Cimet a kiadóba „Perfekt” jelíggel. 443

Keresek fiatal fűszeres segédet azonnali belépésre. Szarka Károly, Bihar-püspöki. 440

Allást keres

- Társalkodónőnek** ajánlkozik vagy magános ur háztartása vezetését vállalni intelligens megbízható hölgy. — Megbízható jelíggel a kiadóba. 451
Fiatal mindenes főzőnőnek azonnali belépésre ajánlkozom, esetleg vidékre is megyek. Kálvária utca 23. 439

Gyermektelen házaspár házmesternek ajánlkozik. Az asszony is bejárhat. Cim: Japport cukrászda mellett ujságosbódé. 434

Elveszett

Elveszett félpár drapp női kesztyű. Megtaláló jutalom ellenében juttassa a kiadóba. 441

Kiadótulajdonos: **szent László-nyomda Rt**

Fő- és felelősszerkesztő: **Dr Paál Árpád** Felelős kiadó: **Dr Scheffler Ferenc** a Szent László-nyomda Rt igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén, Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám.